

Aarø Sund Lokalhistoriske Arkivforening 2022 – 2023

ISSN: 1903-203X

Gerda og Emmy Burmeister og Gustav Hylsebeck. Pigen på muren er ukendt. I baggrunden ses færgeløjet og fyrtårnet. Ca. 1935. Foto ved Jonna Løhmann Christensen

Index-side.

Gamle billeder & andet fra/om Aarøsund har interesse.

Følg Facebookgruppen: Årøsund – før og nu. Her kan du bidrage med kommentarer og billeder etc. Bidrag til årsskriftet – alt om Aarøsund fra før har interesse. Arkivet har til huse i Aarøsund Medborgerhus.

Åbningstider:	Ikke faste åbningstider – kontakt evt. et bestyrelsesmedlem
Forside:	Foto fra ca. 1935
Side 2:	Index
Side 3 - 8:	Historien om sommerhuset Jürgensby
Side 9 - 11	Kusenbergs sommerhus
Side 12 - 16	Tamdrup Strand
Side 17 - 21	Konfirmandhold 1934 Øsby Kirke
Side 22	Da Jörens Sön Haldor tabte Grisen
Side 23 - 24	Da tyskerne fejrede Kejserens Fødselsdag...sang
Side 25 - 45	Verner Harsdorf fortæller...
Side 46	Aarøsundvisen v. Bente Ibenfeldt
Side 47 - 48	Margrit Bennecke da F-16 flyene kom..

Bestyrelsen pr. 01/11-2023

Formand: Margit Christoffersen, Ved Færggården 2 A, Aarøsund,
6100 Haderslev, tlf. 51702023, mc@hcprojekt.dk

Kasserer: Bente Olsen, Sundparken 61, Aarøsund, 6100 Haderslev,
Olsen1962@hotmail.com

Eigil Schmidt, Sundparken 19, Aarøsund, 6100 Haderslev Tlf.
20531955, eigil@eigilschmidt.dk

Gert Jørgensen, Færgevej 57, Aarøsund, 6100 Haderslev

Jørgen Platz, Færgevej 108, Aarøsund, 6100 Haderslev

Suppl: Elise Schourup, Færgevej 80, Aarøsund, 6100 Haderslev

Revisor: Preben Snedker, Færgevej 12, Aarøsund, 6100 Haderslev

Historien om Jürgensby

Det hyggelige sommerhus drager blikket, når turen går til stranden i Aarøsund.

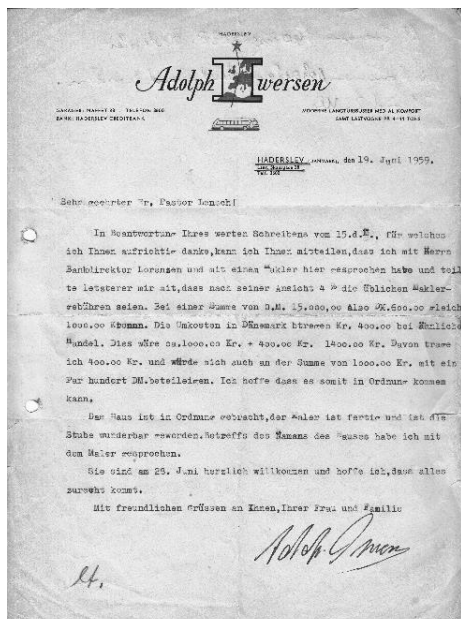

(Fortalt af husejer Birgit Lensch og med udpluk af artikel i "Der Nordschlesviger" 1982 skrevet af journalist Margrit Benecke)

Sommerhus Jürgensby Aarøsund

Denne lille perle står anført med byggeår 1927. Huset var oprindeligt en lille fiskerhytte. Der fortælles, at når fiskeren (Peter/Preben Nielsen?) fik

god fangst med indtjening, blev der tilbygget ekstra kvadratmeter. Senere blev huset solgt til Vognmand Adolf Iwersen, Haderslev og den 10. juli 1959 overdrager

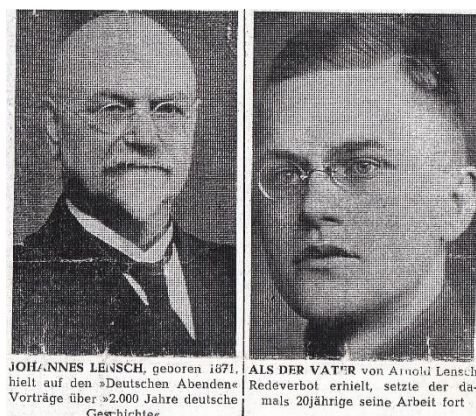

denne huset til Maren Käthe og Arnold Lensch. Familien husker altid datoen, da det var samme dag, som den store damkatastrofe i Haderslev indtraf.

Ægteparret Lensch og deres 4 børn tilbragte hver sommer i huset i Aarøsund. Familien Lensch boede til hverdag i en embedsbolig, og det var afgørende for Arnold Lensch endelig at eje sit eget hus. Familien gik på boligjagt og kiggede på huse i Hejlsminde og Aarøsund. Valget faldt på sommerhuset i Aarøsund. For dem det bedste bud prismæssigt, og afgørende var det også, at her boede en købmand, da Käthe ikke kunne køre bil. Dengang hed købmanden i Aarøsund Burmeister. Prisen Danske Kr. 25.000 var en betydelig sum for en præst, så Arnold, som hadede at skylde noget, måtte låne nogle af pengene hos sin provst, og afbetalte omhyggelig sin gæld en lille årrække med DM 125 pr. måned. Sommerhuset lidt længere henne at standen, Ved Færgegården 18, blev solgt 3 dage senere, og 2 måneder senere blev det forbudt for udlændinge at købe sommerhus i Danmark.

Pastor Arnold Lensch er runden af en præsteslægt, og den karismatiske fader Johannes Lensch (født 1871) ansporede sin søn allerede som 12-årig til at lære at udtrykke sig i tale, så man kan gøre sig gældende. Hvad enten han blev skomager, skrædder eller skorstensfejer skulle han udtrykke sig ved ordet. Arnold begyndte at holde foredrag med lysbilleder og historiske temaer i ungdomsforeninger. Han erindrer: Det var, som om jeg voksede med fortællingen om dinosaurerne, og det hjalp, at lyset var slukket under foredragene, så ingen kunne se, hvor meget benene rystede under mig. Her lærte han at tale frit, hvilket var ham til stor gavn senere som sjælesørger. Han virkede også i faderens menighed, og med 58 andre hjælpere tog de sig af ca. 800 børn. Her mødte han sin

kone Maren Käthe født Erichsen, som kom fra en dansk-tysk familie fra henholdsvis Vejle (mormor) og Nordborg (morfar), og ikke mindst, at hun besad en søfartsbog, som nok kunne indikere mod og udsyn, egenskaber som kom hende til gode senere som præstekone. Jeg blev aldrig så god til dansk som min kone, siger Arnold; men kan dog begå mig på plattysk, som jeg af og til også brugte i mine prædikener og skrivelser. Pastor Johannes Lensch var hoveddrivkraft på byggeriet af kirken i Jürgensby.

Maren Käthe (kaldet Käthe) og Arnold mødte hinanden i Flensborg – i bydelen Jürgensby, og derfor fik sommerhuset i Aarø Sund navnet Jürgensby.

Stadig som 80-årig arbejdede pastor Arnold Lensch som sjælesørger blandt handicappede ved sin hjemby Ahrensburg ved Hamborg. Arnold Lensch var desværre mærket af et slagtilfælde sine sidste leveår og kunne ikke mere udtrykke sig. Det var en frygtelig skæbne for ham. Arnold døde i 1986.

Yngste datter Birgit Lensch, som ejer huset nu, har knuselsket sommerhuset fra hun kom til Aarø Sund første gang som 16-årig. Sommerhus-minder fylder en betydelig del af familiens julebreve: Jeg rejste med Antje og Rasmus til Aarø Sund – mit og Arnolds elskede sommerhus, skriver Käthe, som ligger direkte ud til Østersøen (Lillebælt red.,) og her fandt familien igen glæden efter Arnolds bortgang. Senere kom Birgit og Eike og afløste, og alle naboerne glædede sig med os. "Haus Jürgensby" er i sandhed vores andet hjem.

Birgit lovede sin far og mor, at så længe hun havde muligheden, ville hun beholde Jürgensby, og da de andre søskende ville sælge familie-sommerhuset, købte hun sine søskende ud i 2005. En beslutning, som både økonomisk og familiært var

svær. Forældrene havde udtrykt glæde over at hun, da de endnu levede, påtog sig ansvaret for huset.

En dag kom en kone forbi på vejen og kiggede indgående på huset. Konen sagde, her udstråler hver centimeter kærlighed. Det greb mig i den grad om hjertet, siger Birgit. Det kunne jeg ikke have udtrykt bedre selv.

I 70'erne blev Birgit udfordret af sin daværende mand. Med hånden på muren på den åbne altan, sagde han: Det er klart din mor får gigt med så mangelfuld vedligehold og isolering. Birgit blev sur, og besluttede sig til selv at renovere og isolere huset, så det blev nutidigt. Hun satte sig ind i husbyggeriets mysterier og arbejde dag og nat. Det lykkedes over al forventning, og hun fik senere mod på, at udvide stuen øverst og overdække altanen. Den nye tilbygning hedder nu aldrig andet end Kommandobrücke. Selvgjort er velgjort. Pludselig var der masser af plads

på førstesalen. Her tilbringes mange skønne timer, når den danske sommer af og til viser sit lunefulde ansigt.

På et tidspunkt blev det nødvendigt at finde en ny gulvløsning. Det var interessant, for under arbejdet ved håndværker Erik Jensen dukkede der bl.a. syltsten op fra den oprindelige hytte.

I perioden, hvor arbejdet stod på, lærte hun sine naboer Margrit og Olga at kende. Sådan opstod et varmt venskab med alle beboerne ved stranden med hyggelige sommeraftner og andet godt samvær. Ikke mindst med Johannes Damkjær og Bubbi, som dengang ejede Badehotellet.

Jürgensby 1960

Birgits søstre blev som unge sendt på husholdningsskole. Eike arbejdede senere i en børnehave, Antje blev pædagog og fik efterfølgende arbejde på et museum. Jeg var den yngste, siger Birgit, 14-15 år. Mor sagde, hvad

stiller vi op med Birgit? Skal hun også på husholdningsskole? Husholdningsskole? Sagde Klaus. – Hvis Birgit vil lære at lave mad, så finder hun nok ud af det.

Bror Klaus lavede dokumentarfilm, og han fandt arbejde til hende i et fotoværksted. Senere blev hun ansat ved Deutsche Wochenschau, hvor hun var i lære i 4 år. Der lærte hun filmklippingens kunst og alle andre funktioner i et dokumentar- og filmstudie. Efterfølgende arbejdede hun som freelance, både med reklamer og andet filmarbejde, også med tv-medarbejdere og skuespillere. Birgit

husker det som en dejlig tid med omsorg for hinanden og med godt fællesskab. Også de nyheder som før i tiden blev vist i biograferne før filmen rullede, blev en del af Birgits arbejdet. Som freelancer var der ingen fast lønindtægt. At være udearbejdende og selvforsørgende var ret usædvanligt dengang.

Haven er indrettet primært som huset med blåt og hvidt og lokker flagrende sommerfugle i hundredvis. Haven hjemme i Grosshansdorf ved Ahrensburg er dejlig, siger Birgit, men haven i Aarøsund er frihed.

Mor Käthe skrev næsten hver dag til børnene, når de opholdt sig i sommerhuset. Hun skrev om sommer-lykke i Aarøsund. I dag havde jeg den fantastiske glæde, skriver hun, at to sommerfugle satte sig på min skulder.

Strandhygge ved Jürgensby

I Aarøsund har Birgit afviklet livets store kriser og levet den store lykke. Her har hun også sammen med sin mand Werner mødt virkelig mange dejlige

mennesker, som spadserer forbi Jürgensby og nyder synet af det blå/hvide hyggehus. Her er opstået mange fine venskaber. Danskerne er venlige og åbne, og årstiden udstråler ferie og tid til rigtig god snak.

Far Arnolds kærlighed til sommerhuset Jürgensby kommer til udtryk på et håndskrevet dokument, som er indrammet og hængt op på væggen i stuen.

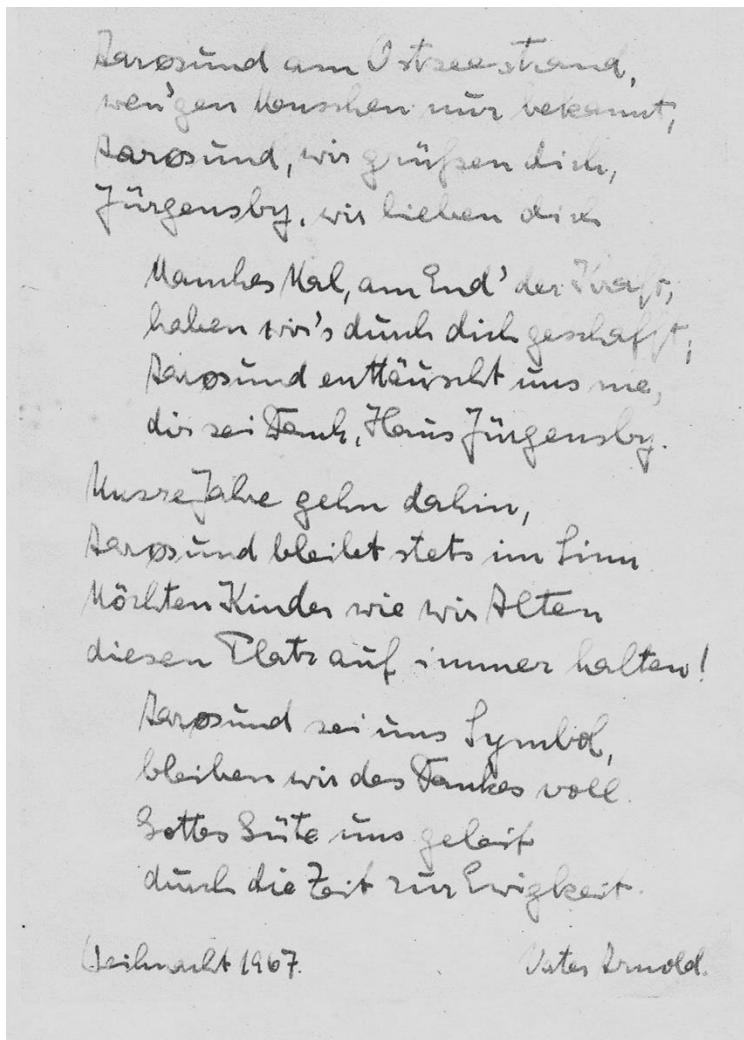
Jürgensby – ukendt kunstner

Aarøund am Ostseestrand
Wenigen Menschen nur bekannt,
Aarøund wir grussen dich.
Jürgensby wir lieben dich.

Manches Mal am End der Kraft
Haben wir's durch dich geschafft,
Aarøund enttauscht uns nie
Dir sei Dank, Haus Jürgensby

Unsre Jahre gehn dahin
Aarøund bleibt stehts im Sinn
Möchten Kinder wie wir Alten
Diesen Platz auf immer halten!

Aarøund sei uns Symbol
Bleiben wir des Dankes voll
Gottes güte uns geleit
Durch die Zeit zur Ewigheit!

Aarøund am Ostseestrand,
wenigen Menschen nur bekannt,
Aarøund, wir grüssen dich,
Jürgensby, wir lieben dich.

Manches Mal, am End' der Kraft,
haben wir's durch dich geschafft,
Aarøund enttauscht uns nie,
dir sei Dank, Haus Jürgensby.

Unsre Jahre gehn dahin,
Aarøund bleibt stets im Sinn.
Möchten Kinder wie wir Alten
diesen Platz auf immer halten!

Aarøund sei uns Symbol,
bleiben wir des Dankes voll.
Gottes Güte uns geleit
durch die Zeit zur Ewigkeit.

Gezeichnet 1967. Vater Arnold.

Fotos: Birgit Lensch – Hotelgården og ved stranden. Desværre ingen årstal, men nok fra 70'erne.

Kusenbergs sommerhus Ved Færggården 18

Margrit Benecke skriver om sommerhuset.

Der findes ingen optegnelser over hvornår eller hvem der byggede dette smukke hus fra omkring 1927. (Red. Boliga nettet – bygget 1922)

Der går en historie om, at en blind mand fra Aabenraa tegnede det og satte vinduer i hele rummet øverst til venstre paa første sal, så han kunne solbade. For at kunne gøre dette, måtte han dog gå op ad en meget stejl trappe.

Huset blev købt af de nuværende ejere, familien Kusenbergs fra Hamborg, i august 1959 af fiskeren Johannes Nielsen. Forfatteren Dr. Kurt Kusenbergs og fru Beate brugte sommerhuset meget med deres børn Barbara og Sebastian indtil de gik hver til sit.

I 1973 blev huset lejet ud til Barbaras veninde Margrit Benecke, som ogsaa boede der fra 1979 til 1984, hvor hun arbejdede i Haderslev som lokalredaktør for den tyske avis „Der Nordschleswiger“.

Da Barbara og manden Jörg fik sønnen Johann, ophørte lejemålet. I dag er feriehuset ejet og passet og plejet af Jörg og Barbara.

Hajstrup Bind VI Blad 193,
Art. Nr. 218, og Art. Nr. 417,
Hajstrup Ejerlav, Øsby Sogn.

Anmelder:
M. T. Jørgensen,
Mariegade 10,
Haderslev.

S k ø d e .

Undertegnede Fisker Johannes Nielsen, Aarøsund, sælger, skøder og endelig overdrager herved den mig tilhørende Ejendom, der er beliggende i Aarøsund, og som er betegnet i Tingbogen for

Hajstrup Bind VI Blad 193,
Art. Nr. 218 af Areal 349 m² og
Art. Nr. 417 af Areal 39 m²,
Hajstrup Ejerlav, Øsby Sogn,

til medundertegnede

Dr. Kurt Kusenberg og Hustru Fru Beate
Kusenberg, født Møhring, Rainweg 6, Hamborg 20, til lige Dele,
paa følgende nærmere aftalte Vilkaar:

§ 1.

Den aftalte Købesum andrager ~~DK~~ DM. 17.500,00 = Kr. 28 785,35
skriver: otteogtyve Tusinde syv Hundrede ottetifem Kroner 35 Øre
berigtiges ved, at Køberne betaler hele Købesummen kontant ved
nærværende Skødes Underskrift.

§ 2.

Køberen erklærer sig bekendt med og respekterer Hæftelserne i
Tingbogens Afdeling II, nemlig:

1. Forbud imod at drive Erhvervsvirksomhed, som kan være til
Konkurrence for Aarøsund Færgegaards Drift, med Ejeren af
Art. Nr. 205 af Bind V Blad 189-som Paataleberettiget.
2. Deklaration af 11. November 1940 vedrørende Byggelinier i
Henhold til Bestemmelserne i § 1 i Lov Nr. 339 af 25. Juni
1940 om Tillæg til Lov Nr. 140 af 7. Maj 1937 om Naturfred-
ning med Statsministeriet og Fredningsnævnet som Paatale-
berettiget.

§ 3.

Ejendommen overdrages Køberne med de samme Rettigheder, Byrder
og Forpligtelser, hvormed den hidtil er besiddet, og med rette
Til- og Underliggende, Hegn og Beplantninger, alt i den Stand,

Arkivet har efterfølgende fundet en historie, som aarøsunder Sigrid Schourup har fortalt om sommerhusene:

Sommerhusene ved vandet.

Sommerhuset mod syd ved stranden (Red.Ved Færgegården 18) blev bygget af nogle tyskere, som hed Brandt, og som kom fra Åbenrå. De købte grunden af Samsøe, som dengang boede på gården. Brandt vendte hjem fra krigen som blind. De havde 2 døtre Emmy og Guschen som vi legede med hver sommer. Ved siden af lå et andet sommerhus, (Red. Ved Færgegården 14) som tilhørte en tysk forsikringsmand, som hed Wüzoglond. De havde en stor tyk dreng, som blev kaldt Bubbi. Som naboer mente de, at børnene skulle lege sammen, så Emmy, (Red. Sigrids søster) som havde to lange fletninger, skulle være hest. Så holdt Bubbi i fletningerne som et tøj. Og det så frygtelig komisk ud, når den tykke tunge Bubbi halsede efter Emmy og havde svært ved at følge med. Wüzoglonds spiste et halv pund smør om dagen, så det var ikke sært, at den stakkels Bubbi var tyk. Wüzoglonds havde ung pige i huset, og hun blev til vores undren påbudt at vaske op i kartoffelvandet. De havde ikke komfur, men petroleumsapparater.

Senere boede der mange forskellige i huset bl.a. Martin Jepsen, som var cykelsmed. Han flyttede senere op i hovedhuset i kælderen, hvor han boede og fortsatte med at ordne cykler, og han tog også ud og tapetserede for folk. Det næste hus (Ved Færgegården 12) blev bygget af en musikhandler Horst. Han havde en forretning i Nørregade lige ved siden af Kinopalæet. Senere blev huset købt af en tysk præst. Huset er fortsat i familiens eje. Alle sommerhusene har været udlejet i perioder ofte til unge par, som ventede på en mere permanent bolig.

Lille udsnit af Tamdrup Strand set fra luften.

Tamdrup Strand

Kilde: Hans H. Hansen og Lokalplanforslaget fra november 2011.

Når vi kommer fra havet, om det er i jolle eller kajak, så er det næsten uimodståelig at slå et lille slag ind om kysten ved Tamdrup Strand. Den lille hyggelige plet med de "rigtige sommerhuse" tilsyneladende langt fra alfarvej henleder tanker på tidligere tiders sommerliv af den mere primitive slags. Ikke at der står forfaldne skure og forsømte haver, - nej tværtimod er de små "dukkehuse" velholdte med hegn, beplantninger og flagstænger. Der er slået broer, så både og joller kan lægge til, og forankringer, så nutidens større motorbåde trygt kan ligge og vugge indtil næste tur.

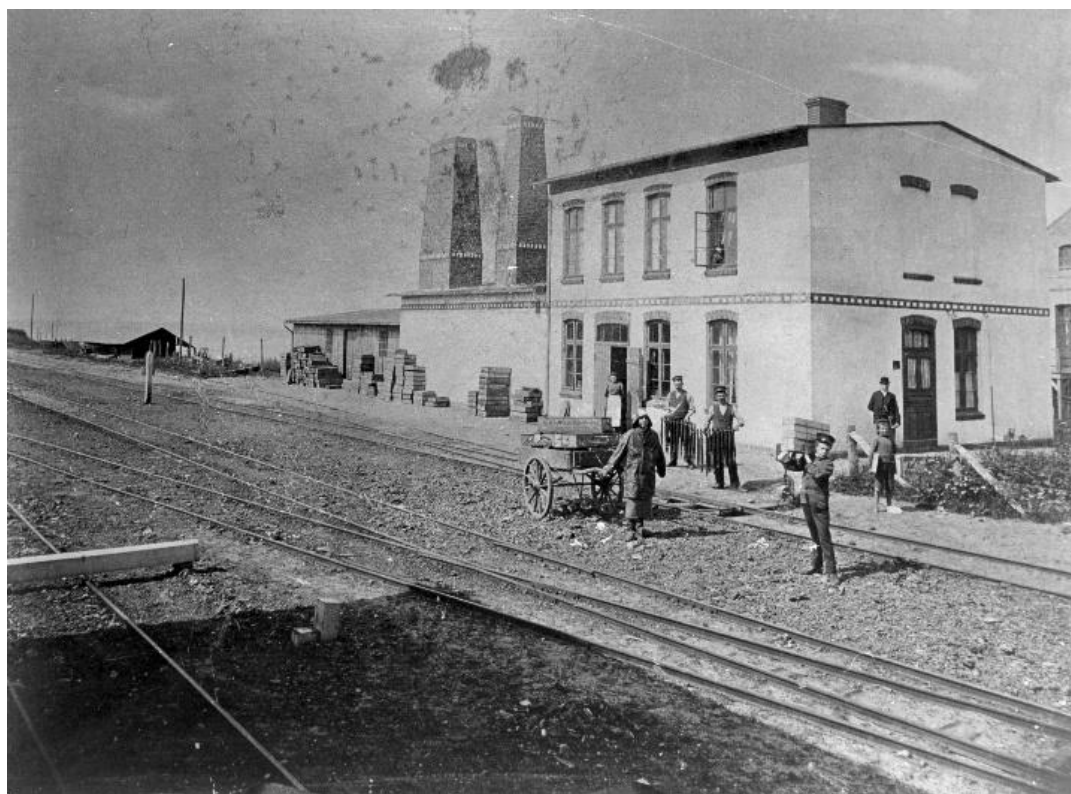
Men hvordan startede det egentlig med denne lille feriehus-koloni? Vi har fået en sludder med Hans Hansen, som har været landmand i Tamdrup. Hans' forældre kom henholdsvis fra Nr. Vilstrup og fra Tørning Mark ved Hammelev. De købte gården i Tamdrup af Laurits Knudsen i 1938 og Hans overtog senere gården og er nu gået på pension og bor i Øsby.

Hans har om nogen styr på Tamdrup Strand. Adkomsten til den lille idyl foregik nemlig tværs gennem gårdspladsen mellem to elmetræer, som var den eneste vej til stranden, og her har vejen som adkomst til skov og strand eksisteret i århundreder. Tager du turen i dag bliver du overrasket

over udsigten over Lillebælt, så snart du drejer ind af hulvejen. Vejen snor sig rundt om marker og skovarealer for til sidst at ende lige bag ved fritidshusene.

Da Danmark fik naturgasledninger fik Hans en aftale om at deponere overskudsjord bag ved gården. Det gav mulighed for at flytte adkomstvejen til Tamdrup Strand væk fra gårdspladsen og bag om laden. Samtidig blev vejen døbt Tamdrup Strandvej, ikke mindst en nødvendighed, hvis der var brug for ambulancer og andre, da det kunne være svært at finde ned til stranden.

I tidernes morgen blev der bygget ålebassiner syd for skoven ved Tamdrup strand. Her blev også anlagt en stor anløbsbro, og her landede fiskerne ål i tusindvis til opbevaring i bassinerne. Disse bassiner er væk nu.

Filet-fabrikken i Aarøsund har tidligere fristet en tilværelse som bageri og ålerøgeri, så formentlig har man opbevaret ålene i bassinerne ved Tamdrup og hentet dem derfra til rygning.

Dengang var der også en vej som gik fra

Tamdrup Strand, forbi stranden hen om skoven. Derfra til ålebassinet og videre til Hajstrup Mark, op gennem mosen, for så at ende i Aarøsund. Det fortælles, at efter åle-eventyret skulle vejen gennemkøres mindst en gang om året for at vinde hævd. Dog har havet været grådigt, så der er forsvundet land, og intet ligner en tidligere vej nu om stunder. Da Hans var dreng, stod der nogle store poppel træer på pynten. De er for længst draget til havs. Eventyret med ålebassinerne må senere være blev løst på en anden måde, da det viste sig, at væggene i ålebassinet var for ru. Ålene sled slimet af og blev syge og døde. Adkomst til Tamdrup Strand fra Aarøsund langs stranden er mere ikke mulig. Sandet er væk, så der er nu

kun sten og siv. Det var også her udfor Barsmose-Sten at Blåhvalen strandede i 1931.

Det først hus, som det fremstår nu.

Det første hus ved stranden kom i 1923. Det stod oprindeligt på Linderum, og det tilhørte Jokum Hvidt, snedker, bedemand og møbelsnedker i kompagniskab med "æ hjule" (hjulmageren) i Hajstrup N.P. Ravn.

Huset blev sejlet til Tamdrup strand på en tømmerflåde, og husets første placering var klos op ad skoven. Uvist af hvilken grund blev det dog i 1933 flyttet, formentlig for en bedre placering. Sommerhuset er stadig i brug og er en lille perle. Huset fremstår i dag som det tog sig ud efter en renovering i 1955.

Hus på linderum fra 1910, mon det er det hus?

Der kom ikke yderligere huse før 1936. Posten fra Øsby, Jeppe "post" Sørensen boede hos sin datter, hvor der dengang var Tatol. Da han gik på pension byggede han et lille hus ved Tamdrup Strand, hvor de så skulle bo. Desværre blev hustruen syg, og bosætning ved stranden var for usikker, hvis der var brug for hjælp. Der var ingen forbud mod at bo ved stranden hele året dengang. Jeppe "Posts" hus blev senere købt af slagter Langeberg, som ejede marken, hvor huset stod.

Der var forskellige lodsejere ved stranden bl.a. slagter Langeberg og landmand Decker fra Hajstrup, og de gav som regel lov til, at der i de kommende år blev opført nye fritidshuse på deres jord, hvis kommunen ellers gav deres tilladelse. Senere kom kommunesammenlægningen og pludselig var husene bundulovlige. Med lokalplanen 2011 og derfra glædende regler blev området dog lovliggjort og fremtiden sikret. Hans erindrer, at en ældre civildommer, som skulle tilse stedet endte på en pløret

mark og måtte trækkes fri. Ret forkommen blev han inviteret ind til lidt varme og forplejning.

Et interessant hus er Søren Damkjærs hus ("Jenle"- Jørlbjerg) – Han købte det omkring 1942. Det var tidligere en lille hytte ejet af fiskerne Sonntag fra Aarø. Det var hensigtsmæssigt for dem at have en hytte ved Tamdrup, så kunne de sætte ruser og slå åle-pæle ved stranden.

Da jeg var en stor dreng købte mine forældre også et af husene af en, som var lærer på Hertug Hans skolen, fortæller Hans. Det var primært for at undgå, at læreren solgte det til en trættekær person, som ingen gad have som nabo. Det hus dannede ramme om fest og glade dage for os knægte. Huset blev senere solgt til H.C. Mortensen.

Ved siden af lå "kahytten" bygget af Peter Mortensen med fin ornamentik på væggen – en fisker med en pibe i munden, og de syntes vi drenge var "heel gevaldich".

Området består af i alt 32 feriehuse.

Tamdrup strands bebyggelser har nu status som et aktivt kulturmiljø – bygningerne fungerer stadig som fritidshuse, og har en stor værdi for fortællingen om den fritidskultur, der opstod i 30érnes Danmark, og det er denne "primitive", selvgroede karakter, der kendetegner området.

Et kulturmiljø er "et geografisk afgrænset område, hvor naturgrundlaget, kulturlandskabet, historien og arkitekturen afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling". De fleste af bygningerne er opført fra 1930érne – 50érne. Tilsammen fortæller de historien om den periode, hvor den almindelige dansker fik tid, råd og mulighed for at holde ferie.

Og selvgroede kan man med rette kalde det, siger Hans. Et af husene blev bygget af brædder fra glaskasser. Et andet hus fristede en tilværelse som havehus i haven ved fam. Hundevath på Aastrupvej, Mariesminde før det blev kørt på lastbil til stranden. Man hjalp hinanden på kryds og tværs med vedligehold og ændringer, som tidens tand og pladsen krævede. Lektor Lund fik kørt et hus til stranden, og et andet sommerhus var tidligere kolonihavehus ved Dammen i Haderslev. Et magistratsbud fra kommunen flyttede ind i en togvogn, som blev et fint feriehus.

Før i tiden måtte man hygge ved petroleumslampen, men nu er der indlagt el og vedr. kloakering har ejerne fundet en løsning, der lever op til lovgivningens krav.

Kommer du vandværts får du nok det indtryk, at der kun er de huse der ligger lige ved kysten, men der er også huse i anden og tredje række. Et af husene inde bag på marken blev bygget til Chr. Damkjærs datter. Han havde en snedkerforretning i Øsby, der hvor ishuset/kiosken var. Senere blev huset solgt til Kurt Langeberg.

Det kan være barskt at bo ved vandkanten. Der fortælles, at under en isvinter med Nordøst storm blev alle kysthusene efterladt med et tykt is-panser, og et af husene, som lå lidt i skyggen, blev først isfri i maj måned.

Det var primært folk fra Haderslev, som købte eller opførte huse ved stranden. Det var læger, lærere, vognmænd, radiomænd, bogbinder, skydeinstruktør, urmager, motorsagkyndig, kurvemager, fotograf, glarmester, men nok primært håndværkere som ejede fritidshusene. Mon ikke det har været almindeligt snak i håndværkerforeningen om Tamdrup Strand og fritidshusene?

Sommerhus-folket kom i gamle dage cyklende fra Haderslev eller med bus til Hajstrup og så på gåben til stranden lørdag eftermiddag. I 50'erne kom Diecella-folket. Ikke så få feriehusejere investerede i den smarte/højlydte knallert. Derfra blev det almindeligt at have egen bil.

Husene har så fine navne som "Reden", "Godt nok", "Hytten", "Strandbo", "Hyttefadet", "Weekend", "Jenle" osv. Helt i tråd med fritid og sommer og hygge.

Johannes Damkjær har beriget os med denne annonce.

Bortforpagtet Hønseri

Murermester Chr. Damkjær i Øsby har bortforpagtet sit i Øsby beliggende, godt indrettet Hønseri for Smedesvend Lauritz Juhl fra Hoptrup for en aarlig Sum af 700 kr. Til Hønseriet hører ca. 400 Høns, som Forpagteren maa betale eller ogsaa aflevere dem i samme Stand, som de forefindes ved Overtagelsen.

Konfirmander ved Øsby Kirke 1934

Jahrgang: 1937

Nr.	Name des Konfirmanden	Name, Stand und Wohnort der Eltern	Zeit und Ort		Bemerkungen
			der Geburt	der Taufe	
9	Jen Petersen Schmidt	Anders Andreassen Verboegen, sen Schmidt of Aften, Marie Cathrine f. Beck of Aarsnaund	14 Dec 1919 Halk, Togo	dicht der 25. Jan. 1920	
10	Anders Larsen Schastrom	Andreassen Anders Petersen Schastrom of Aften, Marie Cathrine f. Andersen of Aarsnaund.	10 Juni 1920 Halk, Togo	20. Okt. 1920	
11	Jens Thorsen Mortensen	Georgsen Poppel Eriksson Mortensen of Aften, Anne Marie f. Thorsen of Hensell	25. Maj 1919	9 Juni 1919	
12	Anton Christian Thorsen	Anders Andreassen Niels Christian Thorsen of Aften, Waldborg f. Thorsen of Hensell	8. Maj 1920	13. Maj 1920	
13	Jens Thorsen Christiansson	Anders Andreassen Peter Christiansson of Aften, Christian f. Thorsen of Hensell	22. Juni 1920	9. Juli 1920	
14	Christian Hansen	Georgsen Poppel Thorsen of Aften, Marie Cathrine f. Christian of Aarsnaund	9. Juli 1919	31. Juli 1919	
15	Carl Poppel Hansen	Georgsen Poppel Thorsen of Aften, Marie Cathrine f. Christian of Aarsnaund	15. Aug 1919	27. Aug 1919	

Jahrgang: 1937

Nr.	Name des Konfirmanden	Name, Stand und Wohnort der Eltern	Zeit und Ort		Bemerkungen
			der Geburt	der Taufe	
16	August Nielsen Smuty	Erster Christian Schmidt of Aften, Ellen Nicolai f. Christensen of Aarsnaund	1. Sept 1919	5. Sept 1919	
17	Walter Karl Albrecht	Erster Ernst August Georg Albrecht of Aften, Kathrine Marie f. Jensen of Aarsnaund	1. Dec 1919	14. Dec 1919	
18	Anton Nielsen Fallsten	Falldalens Fallsten Fallsten of Aften, Kathrine Marie f. Nielsen of Aarsnaund	9. April 1920	26. April 1920	
19	Ernst Elias Math Hansen	<u>Lige</u> Elev. Ejner Poppel Larsen of Aften, Caroline Catharine f. Schmidt of Floerd	21. Sept 1919	10. Okt 1919	
20	Augustine Kling	Ammerstor Thorsen of Aften, Marie f. Thorsen of Aften, Marie f. Thorsen of Aften	2. Sept 1920	21. Sept 1920	
21	Johanne Blom	Anders Andreassen Johannes Blom of Aften, Kathrine Marie f. Hansen of Halk, Togo, i. Poppel Thorsen of Aften, Marie f. Thorsen of Aften	22. Juni 1920	24. Juli 1920	
22	Anders Christian Nielsen Pothgen	Erster Christian Nielsen Pothgen of Aften, Marie Cathrine f. Thorsen of Aften	2. Juni 1920	16. Juni 1920	

Konfirmationsregister

136

Jahrgang: 1934

Nr.	Name des Konfirmanden	Name, Stand und Wohnort der Eltern	Zeit und Ort		Be- merkungen
			der Geburt	der Taufe	
		<u>Palmerånder, den 25. Marts</u>			
1.	Jacob Lauesen Borch	Arbejdsmand Svend Lauesen Borch og Hustru Anna Marie f. Schreestensen af Flovt.	16. Dec 1919 Slack Sogn	døbt den 11. Jan 1920.	
2.	Christian Jepsen Hjør	Arbejdsmand Peter Johansen Hjør og Hustru Anne Marie f. Jepsen af Flovt.	2. Nov. 1919	8. Nov. 1919	
3.	Pendin Peter Wulff	Fadermester Peter Møller Wulff og Hustru Sofie Mathrine Dorr. Høe f. Lauesen af Gøby	9. Jan. 1920 Sønder Sogn	døbt den 29. Febr. 1920.	
4.	Lennar Derwal	Fadermester Svend Aage Derwal og Hustru Gerda Kristine f. Griegersen af Flovt	9. Jan 1920 Sønder Sogn Sønder Sogn	døbt den 28. Marts 1920.	
5.	Martin Hansen Frank	Arbejdsmand Thomas Nissen Frank og Hustru Marie Mathrine f. Hansen af Raad	20. Aug 1919	7. Sept. 1919	
6.	Harald Svend Rasmussen	Leerdiger Svend Rasmussen af Hustru Ida Marie Mathilde f. Rasmussen af Raad.	27. Okt 1919	8. Nov. 1919	
7.	Harald Peter Rasmussen	Arbejdsmand Peter Rasmussen og Hustru Marie f. Christensen af Højstrup	17. Nov. 1919	30. Nov. 1919.	
8.	Henrik Hansen Henriksen	Leerdiger Hans Henriksen og Hustru Mathrine Marie f. Del af Aarsåund	21. Nov. 1919	25. Nov. 1919	

Konfirmationsregister

Jahrgang: 1904

Nr.	Name des Konfirmanden	Name, Stand und Wohnort der Eltern	Zeit und Ort		Bemerkungen
			der Geburt	der Taufe	
5	Marie Marie Barnes	Landsbødsmand Harald Kleinnyen Barnes og Hustru Hellegard Cathrine f. Larsen af Gaby	8. Sept. 1919	1. Okt. 1919	
6	Lene Mathilde Rasmussen	Marie Rasmussen Niels Rasmussen og Hustru Lene Marie f. Borset af Hjørup	14. Juli 1919	14. Juli 1919	
7	Hansen Marie Hansen Esther, søn	Christiane Marie Marie Christensen f. Rasmussen af Hjørup	11. Maj 1919	16. Juni 1919	
8	Johanne Nilsine Mathiesen	Andersmand Anders Mathiesen og Hustru Johanne f. Larsen af Ræde	10. Juli 1919	3. August 1919	
9	Anne Marie Rasmussen	Paulus Rasmussen Rasmussen og Hustru Sophie f. Rasmussen af Hjørup	4. Okt. 1919	11. Okt. 1919	
10	Johanne Marie Bang	Fredrik Skovgaard Bang og Hustru f. Rasmussen af Hjørup	1. Dec. 1919	4. Jan. 1920	
11	Christiane Annelie Barnesen	Mathias Rasmussen Rasmussen og Hustru Frederikke f. Jensen af Hjørup	11. Dec. 1919	11. Jan. 1920	

Konfirmationsregister

Jahrgang: 1934

Nr.	Name des Konfirmanden	Name, Stand und Wohnort der Eltern	Zeit und Ort		Bemerkungen
			der Geburt	der Taufe	
12	Mathilde Wassermann Bjell	Fredrik Skovgaard Wassermann og Hustru Mathilde Marie f. Anders af Hjørup	11. Dec. 1919	14. Jan. 1920	
13	Christiane Rasmussen	Marie Rasmussen Rasmussen og Hustru f. Rasmussen af Ræde	28. Nov. 1920	8. April 1920	
14	Christiane Marie Christensen	Landsbødsmand Larsen Christensen og Hustru Christiane f. Rasmussen af Ræde	7. Maj 1920	16. Maj 1920	
15	Ellen Marie Christensen	Andersmand og Hustru og Hustru Marie Marie f. Rasmussen af Hjørup	16. Maj 1920	6. Juni 1920	
16	Erna Marie Christensen	Mrs. Landsbødsmand Rasmussen og Hustru Christiane Marie Marie f. Rasmussen af Hjørup	7. Juli 1919	18. Juli 1919	
17	Ellen Marie Christensen	Fredrik Skovgaard Christensen og Hustru Christiane Marie Marie f. Rasmussen af Hjørup	16. Okt. 1919	8. Nov. 1919	
18	Marie Mathilde Christensen	Fredrik Skovgaard Christensen og Hustru Christiane Marie Marie f. Rasmussen af Hjørup	5. Dec. 1920	14. Dec. 1920	
19	Fanny Marie Christensen	Fredrik Skovgaard Christensen og Hustru Christiane Marie Marie f. Rasmussen af Hjørup	28. Nov. 1920	5. April 1920	
20	Anne Marie Christensen	Landsbødsmand og Hustru Christiane Marie Marie f. Rasmussen af Hjørup	25. Dec. 1920	4. April 1920	

Vi nærlæser kirkebogen og finder konfirmander fra Aarøsund!

Henrik Hansen Henriksen, søn af Gaardejer Hans Henriksen og Hustru Kathrine Marie f. Dal af Aarøsund.

Jes Petersen Schmidt, søn af afdøde Arbejdsmand Jes Jørgensen Schmidt og efterlev. Hustru Marie Cathrine f. Beck af Aarøsund.

Andreas Petersen Schøsler, søn af Arbejdsmand Andreas Petersen Schøsler og Hustru Anne Cathrine f. Christensen af Aarøsund.

Johanne Marie Bang, datter af forhv. Gaardejer Rasmus Luvig bang og Hustru ? Karoline f. Rudbeck af Aarøsund.

Christine Amalie Burmeister, datter af Kjøbmand Peter Jürgen Johansen Burmeister og hustru Christine Frederikke f. Jensen af Aarøsund.

Cathrine Ventomine Biehl, datter af forhv. Gaardejer, nu Færgeekspeditør Hans Hansen Biehl og Hustru Maren Cathrine f. Schmidt af Aarøsund.

Ellen Marie Hansen, datter af Arbejdsmand Ingvard Hansen og Hustru Cathrine Elise Gerda f. Johannsen af Aarøsund.

Avisudklip – Febr. 1977.

Årøsund-fiskere ønsker læ for blæst og kulde

Haderslev Kommunes havneudvalg mødtes forleden med repræsentanter for Årøsund-fiskerne for at drøfte forskellige ønsker rejst af fiskerne.

Der er bl.a. ønske om at få etableret en læmole fra ophalerbeddingen og et stykke ud mod fyret, så fiskerne kan stå i nogenlunde læ og rense og sortere fisk.

-Prisen er i første omgang anslået til cirka 30.000 kr., som der ikke er taget højde for i budgettet. Det betyder, at der skal en tillægsbevilling til, men vi håber dog at kunne få lejlighed til at hjælpe fiskerne, udtaler formanden for havneudvalget, Hans Simonsen, Hyrup.

Fiskerne har desuden ønsket mere plads i land til tørring af garn. Det bliver kommunen, der i givet fald skal stille mere areal til rådighed herfor.

Endelig blev fiskerne orienteret om, at det lille postskur på havnen, som er i meget dårlig stand, fjernes senest ved udgangen af 1977. På det tidspunkt ophører postekspeditionen på stedet.

Johannes Damkjær har været i gemmerne og beriget os med bl.a.

Da Jörens Sön Haldor tabte Grisen paa vej til Slagteriet i Haderslev i februar 1910.

Det var en Dag i Februar
Da han sa til mig vor Far:
Do kan nok køre æ Gris til Stad
Det kan nok være at a blev glad.
Men da a kom godt paa æ Vej.
Sprang æ Svin a æ Vuen og løb afsted.
A mærket ikke den forsvandt,
Men der kom saa en Adspirant
Han sa do har jo spildt æ Svin
Saa tog han sig en billig Grin
Men da a saa kam a æ Vuen
Da haj jo æ Mures Kuen
Allered faaet fat paa æ Svin
De sat over en stak Sten'
Hun slæbt men holdt æ Svin i æ Ben
Da vi en tid haj tumlet om
Til sidst da i æ Vuen de kom
A sprang jo saa ogsaa op
Og kört til Stad i fuld Galop
Men der ud paa æ Slagteri'
det Bæst fuld Krigshumör var i
En Mand vil hjælp men sikket bövl
Den jaged et bagben i hans Stövl
Og splidt ham dem fuldstændig a,
Ja, den var onskabsfuld den Rad
Æ Mand han blev jo tombe gal
Æ Stövl dem skuld a betal
Saa kört a hjem ja den var fin
A vel ikk mer til Stad med Svin.

Haandskrevet sang v. Johannes Damkjær

Skrevet af Johs. Løbner

Da tyskerne fejrede Kejserens Fødselsdag paa Øsby Kro. – Aaret 1902 eller 1903.

(Mel: Det haver saa nyligen regnet)

Kejser Wilhelms Geburtstag skulde fejres

Ved en Fest arrangeret i Øsby Kro

Tyskerne skulde møde helst fuldtallig

Der var syv men ægt var kun di to

Tysk de fem havde lært

Men det faldt nu lidt svært

Das macht doch ingenting, om det var lidt forkert.

Leb doch din Vaterland und das Regierung

Das var gut für das Land – Det lød jo net

Det var Valg-aar di skulde ha ´ Wahlführung

Af tyske stemmer, men det gik nu ej saa let

En af dem fandt saa paa

Vi dem selv købe maa

Ich gib tre Mark for hver og en, som vi kan faa.

Ja i alt fald det skulde da proberes

Jören Daglejer blev nu budt til fest

Det er jo en stor Dag som vi her fejrer

Har du lyst til at være vores gæst?

Du skal faa min glas Bier

Sehr willkommen seist du hier

Nu vi sÿnge vil i Kor heil König dir.

Din Sang di warst om XXXX og Deutschland über alles
Men Jören han sad mut og sang slet ej
Nej han sa jeg kan syng bedst alene
Det her nymodens ligger ej for mig
Syng I først alle mand
Jeg af jer saa lære kan
Naar I er færdig saa skal jeg nok stemme an.

Saa sang han saa sandt som vi er brave Danske
Ja saa sandt som vi har svoren Ed
Saa sandt skal tyskerne see Danske Kugler Danse
Hvis de ej vil lade os i fredag
Saa blev han reven ned
Hör nu Jören du godt ved
Det skal være von der Art, som vi kan li` .

Dü faar tre Mark saa synger du ich bin ein Preusse
Jören tog dem og stemte op gelik
Det var den gang at jeg var med paa rejsen
At den Tyske Kejser en paa Snuden fik
Men saa var det og slut
Jören han blev smidt herut
I Farten sang han Tyskerne er snart kaput – Slut.

.... A saje åltins, hvis naue spø!!!!

Jeg har sejlet som kongelige privilegeret matros af Guds nåde og barmhjertighed.

....Verner Emil Harsdorf, født 3. jan. 1943 i Aarøsund kan fortælle historier. Sådan har det altid været. Måske er han lidt mere rusten nu, men det er blot et spørgsmål om at komme i gang og snakke sig varm. Vi har besøgt Verner i huset i Starup, hvor han har boet i mange år. Verner, fortæl lidt om hvordan det var at være barn i Aarøsund i gamle dage!!

Barn, ja det er rigtignok længe siden. Dengang var man kun barn til man blev konfirmeret. Jeg blev født 1943 og boede med min familie i det lille anneks bag villaen Annas Minde (Færgevej 99). Vi var 6 søskende. Huset bestod blot af en lille gang, et meget lille køkken og en stue og et værelse. Vi skulle ud for at komme på toilettet. Så kan man spørge, hvordan kunne det overhovedet lade sig gøre? Mellem min søster Signe og mig, fortæller Verner, var der 10 års forskel, så de store søskende rejste, og efterhånden voksede vi små til. Esther, Ingrid, Willy, Signe, Verner og Karlis. Jeg kom ud at sejle som helt ung, så jeg har ikke haft mulighed for at kunne følge hele familien.

Verner og Magda Harsdorf og Verner og Karlis. Omrejsende fotograf.

Min far hed Verner Frederik Otto Harsdorf, og min mor hed Magda. Min mors familie stammer oprindeligt fra Lolland, men mor kom til Aarøsund fra Anslet. På Anhøj, Hajstrup Mark, boede mine fætre og kusiner og onkel og moster Johanne Frilund. Far derimod kom

vandrende herop fra Tyskland som barn, sammen med sin mor og bror, onkel Willy, og vistnok med sin bedstefar. Farmors mand har ingen kendt. Det var et kaotisk forhold med druk og vold. Så tog hun til Danmark. Uheldigvis fik hun ikke den lille gruppe om registreret, så de fik dansk statsborgerskab. Det havde den uheldige konsekvens, at da 2. verdenskrig kom, kom tyskerne og hentede far og onkel Willy. En af de første erindringer jeg har, er, at pludselig en dag kom en grøn bil, ud af den steg to tyskere med kasketter, og de tog min far med. Han skulle i krig. De sendte ham til Østfronten. Han skulle kæmpe i Rusland, men det snakkede han aldrig om. Fars bror Willy, som havde en lille ejendom i Horsby, blev

skudt derude og kom aldrig hjem igen. Far fortalte dog, at da han sad i toget hjem, blev de beskydt fra luften. En kugle gik igennem armen, rundt ved knoglen og ud i den anden side. Jeg husker, at det var en stor tyk kugle, som vi gemte hjemme i skuffen. Da mine forældre døde, og der skulle ryddes op, forsvandt den. Kuglen så noget molesteret ud, da den jo først skulle trænge gennem togsiderne.

Jeg gik i Hajstrup Skole (nu Dannevirkeskolen) og helt ærligt, det var en dårlig dag, hvis vi ikke var oppe at slås eller fik bank. Hænderne sad løst på lærer Rasmussen, og han kaldte alle os fra Aarøsund for de forbandede fiskerunger. Vi skulle lægge fingrene på bordkanten, så slog han dem med pegepinden, og det gjorde nederdrægtig ondt. Han kunne også trække os i håret ved ørerne, så det blødte. Skolen havde kun tre rum. Lærer Rasmussen havde klasseværelset nede i enden, lærer Gothelff havde det midterste og lærer Rigmor Rasmussen det sidste. Når jeg gik forbi lærer Rasmussens klasse bankede jeg på døren, smuttede ud og gemte mig.

Hajstrup skole ca. 1955. Her er Verner nr. 8 i næstøverste række.

Foto: Ragnhild Christensen

En af de andre elever var en værre sladrehanke. Det var Verner, som bankede på! Sagde han, så da jeg

kom ind efter frikvarteret, sagde lærer Rasmussen: Verner kan du lige komme herop, og så fik jeg et ordentlig lag tæsk. Din satan, tænkte jeg. Sladrehanken trængte til en lærestreg. Hans Kurt, som jeg aldrig har mødt eller set siden skolen, vi to var dengang bedste kammerater i skolen, og vi lagde en plan. Vi kørte til Raade, da vi kørte hjemad og gemte os i vejgrøften. Sladrehanken havde en gevaldig fin cykel, som han kom strygende på. Så fik han øje på os, men for sent. Jeg kørte ud foran ham på min gamle brændehygger af en cykel, så fik han et ordentlig lag tæsk. Så var det slut med at sladre for hans vedkommende.

På skolen var der lokum i gården, og vi stod derinde og bakkede på piberne, så røgen stod ud af alle revner og sprækker. Lærer Gothelff kom og sagde, Verner giv mig lige din pibe? Han puttede den så i lommen og gik. Jeg fik den dog senere, da vi skulle hjem. Han var en god lærer, som kom fra Kalvehave og rejste tilbage dertil, da han skulle på pension. Han boede dengang i lærerboligen i Hajstrup. Ja, du skal vel også ud at sejle, når du er færdig med skolen, men jeg håber, at du kommer engang og hilser på i Kalvehave, sagde han. Uheldigvis da jeg endelig kom til Kalvehave og ville opsøge ham, var han lige afgang ved døden.

Hajstrup Skole

Ved siden af os boede købmand Burmeister. Stort set hver dag sørgede Willy og jeg for at stå klar ved rutebilen, når den kom. Er der noget til Burmeister i dag? spurgte vi. Ja, vi har lige en pakke, og så løb vi hen med

den. Hvis fru Burmeister, som var en statelig dame, var der, så fik vi en "tut" wienerbrøds smulder (Wienerbrød fra dagen før). Det var det bedste, syntes Willy og jeg. Når fiskerne kom ind om aftenen, spurgte vi: Skal I have noget ved Burmeister? De skulle som regel have lidt margarine og

petroleum til primussen. Henne (Henry Burmeister) sagde, I kan godt selv tappe petroleum, for så var han fri for at få petroleumsfingre. Vi lærte hurtigt at pumpe 4 liter op og hælde i en dunk. Det kunne også smide lidt "bum" (bolscher) af sig. Da fru Burmeister døde, blev hun i en stor sort kiste kørt med hestespand til Øsby kirke. Det gjorde vældigt indtryk.

Johan og Dagmar Sørensen

Johan Sørensen, som vi lejede annekset af, og som selv boede i hovedhuset fik skudt hånden af i 1. verdenskrig. Når han skulle spise, skruede han krogen af, og skruede kniven på hånden. Han sad altid oppe i vinduerne og holdt øje med os, men tog ellers ikke megen kontakt. En dag sagde han dog – du Verner, kan du ikke lige slå et søm i undersiden på grebet på trillebøren. Det gjorde jeg, og så gled krogen ikke, når kunne han køre med trillebøren. Men ellers har jeg glemt mange af dem fra

barndommen. Jeg kom tidligt ud at sejle, og så mister man nemt kontakten.

Vi hentede altid mælk hos fru Schourup på gården (Færggården). Dengang var der køer i stalden. Hende havde vi stor respekt for. Hun gik altid rundt med et stor slag om skuldrene. Vi legede på havnen, vi knægte, så for satan, sagde jeg så til Willy, vi har glemt fru "Skajse" (Schourup). Hun blev sur, når hun skulle gå ekstra ned i kælderens, hvor den siede mælk stod i junglen. Så fik vi hældt en liter op i spanden, og den kostede vistnok kr. 1,25. Sørg for at komme til tiden knægte, skændte hun. Datteren Else var gift med en franskmand, og når de kom på besøg, tog de træer med til parken, som var virkelig flot dengang. Der var valnøddetræer og ægte kastanje og andre virkelig spændende træer. Når foråret kom, var plænen bag ved huset kridhvid af vintergækker. Hvis vi plukkede dem, fik vi skældud. Ud af min have, råbte hun. For at fælde et valnøddetræ fik Snedker Hansen træet, og han snedkererede 2 smukke sofaborde til hver af sine døtre Asta og Ragnhild.

Jeg har kendt Ib Jensen og alle Ibs søskende. Den store familie boede i barakken. Det var et dejligt sted, hvor vi unger elskede at komme. Gese (Grethe) kunne danse jitterbug på bordet med al service på uden at vælte noget som helst. Hun var virkelig god. Geses tvillingbror Hans lever endnu i Korsør. Hans blev gift med Valborg Nielsen, som boede ved siden af familien i Aarøsund. Valborgs far hed Johannes Nielsen. Jeg lærte at gå i Christian og Metas køkken, og så fik jeg lov til at gå hele vejen hjem, sagde

min søster Signe, men så var jeg også træt.

Udsnit af Familien Jensen og tilløbende børn, Aarøsund. Her var både husrum og hjerterum

Alt foregik på havnen, da vi var små knægte. Da jeg var 6 år lærte jeg at svømme. Om aftenen kom

bl.a. Lods Iver Thomsen, så bandt de en snor om maven på os og smed os i havnen. De stod på kajen og trak os frem og tilbage. Vi kan ikke have, at I ligger her og drukner, så bare svøm, sagde lodsens. En dag kom havnemester Olsen med en stor vandkikkert. Verner se lige her, sagde han og stak kikkerten i vandet, og vi kunne se, at der på bunden lå et gebis. Jeg dykkede, fik fat i det og inkasserede 5 kroner. Vi gik så hen til Metas iskiosk og købte is. En dag jeg balancerede på bolværket ved hyttefadet, faldt jeg i og slog hovedet. Men heldigvis hev min bror Willy mig op, ellers var jeg druknet.

Verners forældre – Magda og Verner Harsdorf i Sverdrup.

Her kajses torsk til filetskærerne. Andreas Mortensen og Johannes Schmidt.

Toldbetjent Hylsebeck udstedte min søfartsbog, da den tid kom. Han havde huset Havnen 15 og syntes umiddelbart at leve med et værre rod på sit kontor. Men blandt alle bunkerne fandt han den straks. Her

er så din søfartsborg Verner!!

Toldassistent Hylsebeck med Gustav og Fru Burmeister Assens 1934. foto: Jonna Løhmann Christensen

Hylsebeck havde en søn Gustav. Gustav var i lære som bådebygger og han byggede en fin piratjolle, og ville vise den frem for sin mester på Ærø. Desværre blev det rigtig dårlig vejr. Han væltede med båden og druknede. Det gjorde indtryk på os drenge, da de kom sejlene

med kisten på færgen fra Assens. Det tog hårdt på Hylsebeck. På det tidspunkt var moderen død og Hylsebeck spiste varm mad hos fru Gydesen (Færgevej 52), som foruden trikotage udsalg også holdt pensionat. Andreas Mortensen boede også hos fru Gydesen og nød godt af hendes kogekunst. Senere endte Dres hos Schourups, hvor han og Nico (Nicolaj Jakobsen) boede i kælderen. Dres kom i snedkerlære og byggede køkkener til det halve Aarøsund. Han var en skide-dygtig snedker, siger Verner. Dres havde 3 Chris Crafts (speed-både) liggende nede i havnen, og Verner fik 50 ører for at holde øje med og øse bådene. Dres' far Peter Mortensen var gammel tolder. Han boede lige skråt bag os, og en dag sagde han: Neeej Verner, hvor synger du godt!! Hvordan fanden ved han det? Tænkte jeg. Jo, hver morgen, når jeg skulle på dasset, havde jeg åbenbart den vane, at jeg sang så himmelhøjt, at naboerne kunne høre det. Tolder Peter Mortensen vækkede vores undren, for når han spiste rødgrød strøede han salt på, som vi andre ville gøre med sukker.

Hylsebeck gik altid rundt med en taske med vasketøj, men det var stivet lidt hårdt, sagde vi altid, for det klirrede! Han fik en hård skæbne. Da han ved Thomashus stod af rutebilen, gik han bagom og over vejen og blev ramt af en motorcykel og blev dræbt.

*Jørgen Bork, Verner Harsdorf og Knud Nielsen
1962*

Christian Weimann, en anden nabo (Færgevej 101) var chauffør og kørte for N.C. Kloster. Jeg kørte engang med ham til grænsen, og han spurgte: Har du aldrig været i Tyskland, Verner? Nej, sagde jeg. Så gå bare rundt om den pæl, så er du i Tyskland.

Han holdt kaniner, som stod rundt om vandværket, som han havde i haven. Når de var store nok, slagtede han dem. Han havde også 10-12 stærekasser i det store kirsebærtræ i gården. Lige før ungerne var så store, at de kunne flyve, trak han hovedet af dem. Ohhh altså, sagde han, de smager så godt. Når der var markedsdag i Haderslev, så lå hønsene og ænderne frit fremme, rappet og klar til salg. Ingen plastic, ingen indpakning, og det var der ingen der døde af. Det var før der kom en nidkær fødevarekontrol.

Ude ved fyrtårnet på havnen var der et lokum. Det gik direkte ned i havet, når man skulle besørge. Hvis du tabte dine briller eller din pung, så var det væk for altid. Hele Aarøsunds ungdom holdt til ved Metas kiosk. Hun sad derinde og holdt øje og solgte Diplom is. Vi går lige hjem til mor og siger, at isbilen er her, sagde Ib. Så fik vi en is. Chaufføren havde altid en kasse med, som han delte ud af.

Postkontrollør Krarup kom i sin Fordvogn med fin kasket. Han var en præsentabel mand. Dagmar Bork passede også posthuset, og da var alt i orden. Ved remisen stod toget, som skulle skubbe roevognene om bord på færgen. En dag spurgte jeg, om jeg måtte prøve at køre toget, som kunne skubbe tre togvogne. Du gør lige sådan og sådan med håndtaget, og så kørte jeg vognene ombord. Det var stort for en lille knægt. Bønderne fra næsset kom med traktor med vogn og roer, og smed roerne op i togvognene.

Her ses togvognene, som Verner fik lov til at skubbe om bord på færgen med lokomotivet.

Ib og jeg havde kaniner dengang. Ib var lidt af en akrobat på en cykel, så han sagde, vi piller lige et par roer af vognene, medens de kører. Vi hentede så roerne med en lille vogn bagefter. Så havde vi masser af foder til kaninerne om vinteren. Ved Jep Thede (Skellebjerg) havde de en lille hund, som altid fór i benene på os, når vi cyklede hjem fra skole. En dag tog Ib den i nakken og drønedede med den helt ned til havnen og slap den nede i hotelgården, så kunne den bare løbe hjem igen. Så var det slut med ballade, når vi cyklede forbi fra skole.

Engang skød Ib og jeg "grossere" (gråspurve) med luftbøsse. Vi skød en 10-12 stykker, flåede dem, gjorde dem rene og stegte dem på Metas pande. Og det røg og stank, og Meta kom og skældte ud. Hun sagde altid: Hvad i denne verdens jord laver I her i forbandede knægter. Er I ved at stege "grossere", så skal I satme få en af æ lime (kosten). De havde en stor bænk, og den strøg vi rundt om og suste ud ad døren.

Torkild Jørgensen havde en stor åben jolle, som han fiskede med. En dag spurgte han, vil du ikke med ud at fiske i morgen, Verner? Da jeg næste dag cyklede i skole, sagde jeg, jeg er da vistnok platset! De andre cyklede

videre, og så tog jeg om til "æ unnerstann", hvor Torkild ventede på mig. Vi sejlede så ud og fiskede makreller. Så vankede der da ingen lussinger af lærer Rasmussen den dag. Vi havde hver tre bøjer på båden, som vi skulle passe, og vi hev masser af store makreller ombord.

Falle Hansens fiskerbåd "Eva", ombord er

Jøgge (Jørgen) Jensen, Falle Hansen og Ib Jensen

Store Jøgge, Jørgen Jensen, fiskede med Falle Hansen, og de kunne overhovedet ikke forliges. Jeg tog med dem engang, og vi havde drukket al kaffe, så der var ingen kaffe til Falle. Skide være med det, sagde Jøgge. Vi varmer bare lidt vand og hælder over de brugte bønner. Da de kom i land, klappede Falle Jøgge en med en kost. Hvad fanden, sagde Jøgge, så svingede han en torsk, så den ramte Falle i nakken.

Havnemester Martin Olsen i sin båd Pampero

Ole "Havnemester" Olsen blev udlært ved maskinforretning Bertel Kjær. Han blev udlært maskinarbejder, og kom ud at sejle som maskinassistent med et af Dansk/fransk' skibe. Ole og jeg har sammen lavet mange "kunster". Haderslev-folket kom til Aarøsund for at fiske med deres fine fiskestænger. Sådan nogle, som vi ikke havde råd til. Vi fandt så et stort reb på 25 meter, og bandt nogle store sten i begge ender og en lille snor op med 2 propper i, og sænkede det der, hvor de smed deres kroge ud. De fik så "uheldigvis" bundbid og knækkede snøren, og så kunne der hænge 7-8 gode blink fast i rebet. Oles far Martin Olsen

kom så og sagde, nåh drenge, nu er det vist tid at hale rebet op, nu har I da vist fået kroge nok. Han havde for længst luret, hvad vi havde gang i. På langfartstur med Dansk/Fransk blev Ole syg af nyresvigt. Martin Olsen

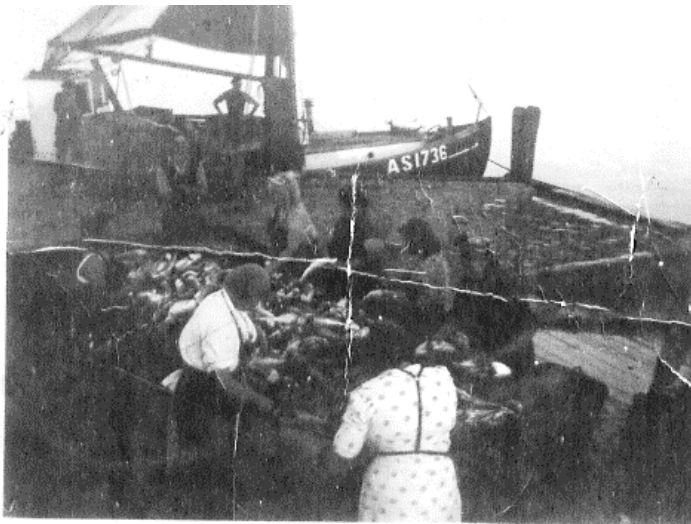
startede bilen og kørte til Nantes i Frankrig, men Ole kom ikke over det, og det var meget, meget trist.

Der hvor lystbådehavnen er nu, lå der mange sten ved stranden. Ole havde en lille pram, og vi besluttede at sejle sten om foran hotellet, så vi kunne bygge en pirat-ø. På en af turene havde vi læsset prammen helt ned, og havde ikke taget højde for at færgen fra Assens kom og lavede søer. Prammen væltede rundt med hele lortet, alle sten røg ud og båden lå med bunden i vejret. Ole og jeg røg i vandet lige ud for molen, og så måtte vi svømme i land. Oles far kom, han havde holdt øje med os. Så knægte nu må I hellere lade være med det! Vi kan jo ikke have, at I ligger her og drukner! Det gør vi ikke far, sagde Ole, vi havde fat i tampen, og vi kunne sagtens svømme ind med båden. Vi fortsatte dagen efter og fik bygget en sten-ø med en pæl midt i foran hotellet.

Det skete at Lille Henry, Henry Bork, kom ned på havnen om søndagen og spurgte, er der nogen der vil med ud at fiske? Om jeg ville. Ok, sagde Henry, vil du have procenter, eller vil du have 25 kr.? Jeg ville have 25 kroner. Så fiskede vi fra søndag til kl. 2 søndag nat. Så gik jeg hjem og sov, og stå op og gik i skole om mandagen. 25 kroner var mange penge dengang.

Engang jeg fiskede med Otto oppe ved Skamling, smed vi garn, og vi trak nedad rundt om Brandsø. Han havde lige købt en ny pøs, og den tabte jeg kraftdeme. Verner dit store klummer, sagde han, men man har lov til at være heldig en gang imellem. I næste træk lå pøsen i garnet.

Min mor arbejdede af og til på hotellet, og de havde også en lille indtægt ved at hun plukkede æbler hos gartneren. I efteråret var det ofte hårde tider for min mor og de andre koner. De stod klar kl. 4.00 om morgenen ude på havnen ved hyttefadet og kajsede torsk op, så de var klar til at blive skåret til filet, når filetskærerne kom. Det var om vinteren i januar måned. De frøs så forfærdeligt. Min mor blev kun 66 år. Den gamle blev 75. Efter en tid hvor han boede i en lejlighed i Øsby, kom han på plejehjemmet i Øsby. Han døde med en voldsom sukkersyge. Han kunne ikke tåle at se kage på bordet. Så skældte han min mor ud, fordi han ikke måtte få det. Han var et hidsigt gemyt, som ikke holdt sig tilbage for at smække nogle lussinger. Engang jeg kom hjem fra sejlads og han havde banket min mor igen, sagde jeg til ham, kom lige herud, så tog jeg ham i kravetøjjet, lagde ham ned og sagde, hvis du blot en eneste gang mere slår mor, så kommer du til at fortryde det resten af dit liv.

Damerne ordner torsk ved fyret. Her en fiskerbåd fra Assens

Fisk er virkelig dyrt nu om stunder. Da jeg var barn, fik vi fisk 6 gange om ugen, for min far kunne bare tage de fisk med hjem, han skulle bruge. Min mor var virkelig dygtig til at stege skrubber. Derhjemme havde vi et lille bitte køkken. Når vi åbnede døren, stod der en brændekasse med et bræt over. Det

sad jeg og spiste hver dag. Den gamle sad ved køkkenbordet og fyldte det hele, og vi måtte vente til han var færdig. Når han så smed sig på sofaen, kunne vi andre komme til. Han arbejdede for Søren Damkjær på havnen, hvor han tog mod alle fisk.

I vores bette køkken i annekset var der et lille spisekammer et trin ned, og det bankede jeg hovedet i trappekanten en dag, da han slog mig. Jeg var bevidstløs en stund. Ofre fra krigen fik ikke psykologhjælp dengang, men det retfærdiggør på ingen måde, at han bankede løs på os. Det hidsige temperament foldede sig også ud engang han stod nede på hyttefadet sammen med en lille fisker fra Aarø, som pilkede torsk. Prisen på torsk var faldet med 50 ører, og fiskeren blev ved med at ævle om det til min far, som tros alt, ikke var ansvarlig for priserne. Jeg så min far tage ham i kravetøjjet, løfte ham op og dyppe ham i hyttefadet. Så kan du godt sejle hjem, sagde min far. Fiskeren blev så gal, at han smed alle torsk ud i havnen. Jeg husker det, for torskene var døde og flød rundt. Dem hentede vi op, og solgte dem til Søren Damkjær.

Søren Damkjær, ukendt, Lydia Kling, Verner Harsdorf, Mary Kaufmann, Sønne Damkjær, Johannes Schmidt og Magda Harsdorf.

Det var ingen overraskelse, hvad der stod under juletræet derhjemme. Hvert år til jul fik vi et par gummistøvler. Engang da vi legede fik jeg et søm op i støvlen. Det betød, at jeg måtte gå med våde fødder indtil næste år. Hvis jeg havde fortalt det, havde jeg fået lussinger af min far.

Søren Damkjær "gamle Søren" havde jeg det også fint med. Jeg kan huske at Svend "Dan" Pedersen fiskede med Sørens fiskekutteren "Ulla". Den skulle til Middelfart og have nyt styrhus, og jeg sejlede med. Kedde "Iver" Hansen var også ombord, og pludselig så vi et rådyr, som kom svømmende. Svend sejlede op til den, for strømmen løb som satan, og lagde sig om læ. Han fulgte bukken så tæt han kunne mod kysten, så den kunne komme i land.

Søren Damkjær kom kørende til Middelfart. Han gik altid med masser mønter i lommen. Han gav mig en håndfuld, så jeg kunne købe mig en is.

I Aarøsund pumpede Willy og jeg med håndkraft ofte petroleum op i petroleumsdunkene, som kunne rumme 40 liter, 5 liter ad gangen. Det var til fiskerbådene. En dag arbejdede vi hårdt med at pumpe. Du er da vist helt færdig, sagde Søren Damkjær, ja, jeg lægger mig lige ind under skrivebordet, hvor jeg så faldt i søvn. Har I set Verner? Har du set Verner? Kl. var 9 om aftenen. Ja Verner, han ligger her under skrivebordet og sover, sagde Søren. Det hændte, at klokken blev 12-1 stykker om aftenen, før vi var færdige, så skulle jeg hjem og skole dagen efter. Vi fik 25 ører i timen. Vi ville så have 50 ører, og det fik vi så.

De tre Lund-brødre på bænken ved beddingen. Børnene er Peter og Jan Lund.

Der var mange personligheder i Aarøsund. Bl.a. Jes Christensen. Han kunne være temmelig bøs, men også flink. En dag kom han og sagde, Verner, du skal da også lige have en liter rejer! Det var små rejer, og jeg gad sateme ikke at pille dem! Men jeg sagde, mange tak skal du have Jes! Da han så var gået hjem, hældte jeg dem ud i vandet igen. Det er så sendrægtigt at pille rejser, at inden du har til et halvt stykke brød, så er du død af sult.

Når vi børn i Aarøsund var ude at lege, og det var spisetid eller sengetid, så stillede han sig ud på gaden og fløjtede så højt, at hans 3 døtre løb hjem i en fart. Det blev ikke diskuteret.

Toni og Inge Petersen boede der, hvor Mogens og Søster bor nu (Færgevej 89). Det er Søster og Karins barndomshjem. Toni kom til Aarøsund fra Skærbæk, og Aage Petersen hans bror rejste til Aabenraa, hvor han blev

fisker. Signes mand Svend komme også fra Skærbæk og kom med Toni som fiskerdreng.

Jeg blev konfirmeret da jeg var 14 år og ugen efter, begyndte jeg at fiske med Otto Lund. Og jeg fiskede indtil jeg kunne få søfartsborg som 15-årig. Jeg ville gerne have været Falck-mand, og jeg fik også en snak med lederen af Falck i Haderslev, som sagde, jeg har ingen job lige nu, men de mangler to i Sønderborg. Det var lidt for uoverskueligt at flytte dengang, og der var ikke megen støtte hjemmefra. At flytte til Sønderborg krævede lidt opbakning fra familien. Så talte jeg om at gå i lære som slagter, og

store Christian slagter sagde, dig skal jeg nok få lært op, og min den gamle sagde ikke overraskende surt, hvor vil du bo henne? Så gav jeg op og tog ud at sejle. Og sådan blev det.

Som sagt fiskede jeg med Otto et år med fiskerbåden kaldet "Bananen", men den hed egentlig "Irene af Aarøsund". Vi stod tidligt op og sad så nede i lukafet klokken 4 om morgenen, klar til at tage ud at fiske. Ottos bror Holger sagde altid: A tøs det blajs lidt i daw, skal vi it bliv hjemm? Han ville hellere hjem til konen Anna-Mi. Nej, sagde Albert, nu sejler vi. Dengang kunne man virkelig fange nogen fisk, det kan man desværre ikke i dag. Lillebælt er totalt dødt.

Dengang i 58 boede Otto med Else i lejligheden i Remisen. Så gik jeg på havnen og startede den 55 HK-gamma Diesel på "Bananen". Og hvis den så gik den forkerte vej med svinghulet og ikke havde fået pumpet, så fik jeg faneme brusebad. På det tidspunkt var Otto nyforelsket, så det hændte, at jeg måtte hen og purre ham et par gange.

"Bananen" "Irene af Aarøsund"

Senere i starten af 60'erne byggede de tre Lund-brødre huse i Sundparken. Ikke så få, som boede i lejligheder i Aarøsund fik mulighed for eget hus dengang.

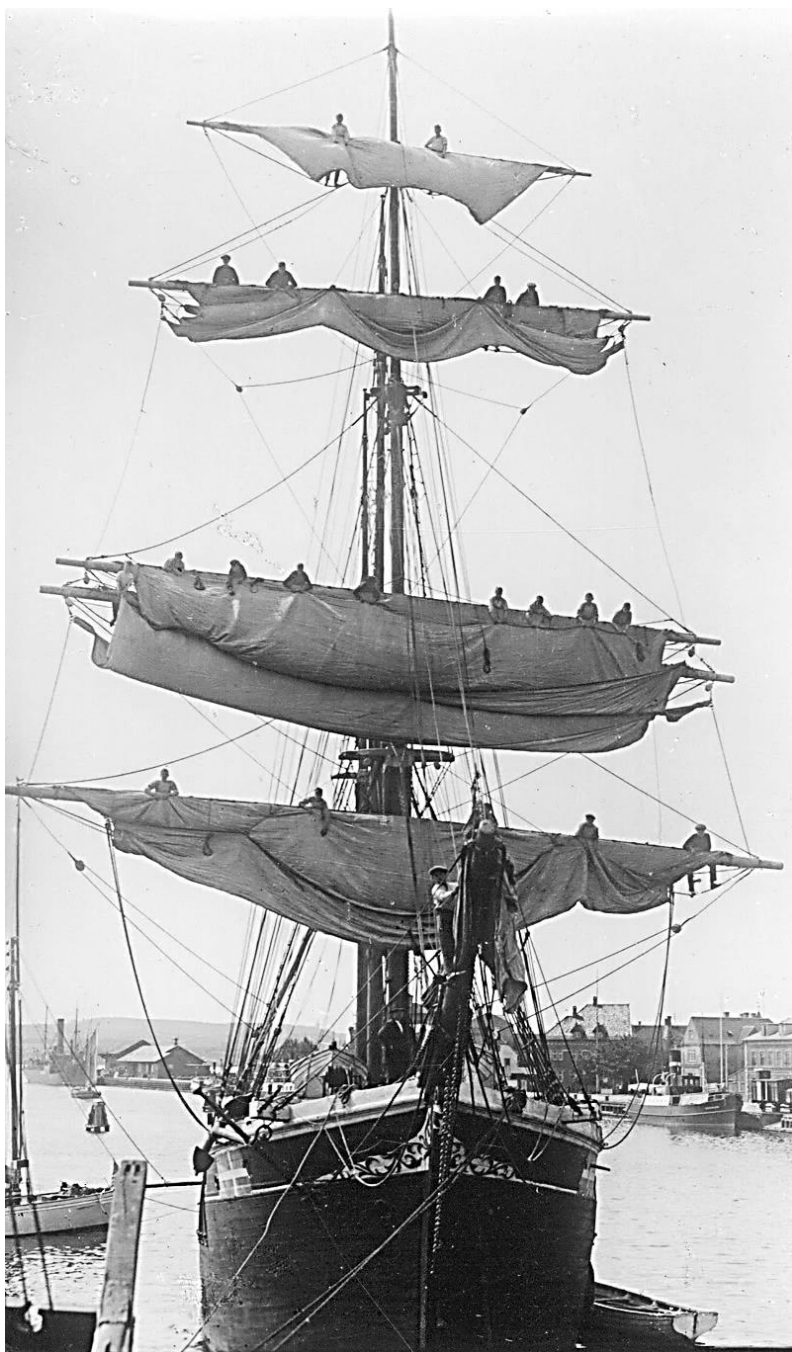
Vi levede en stor del af vores liv i joller.

Vi har "vrikket" helt over til holmene, og jeg vrikker stadigvæk for at få båden hen. Otto har lært mig at splejse i wire og lærte mig alle knob og at styre efter kompas, så jeg kunne det hele, da jeg kom på søfartsskolen i Svendborg. Der skulle vi hejse flag hver morgen og syngte, "Der er

ingenting der maner”, og om aftenen skulle vi synge ”Fra Himlen er du faldet”. Der havde vi også en satan af en styrmand.

Vi stod nede på banegården min makker og jeg. Vi kunne ikke få låsen op på hans cykel. Nu gik den simpelthen ikke længere, for vi skulle være på skolen kl. 10.00, så vi løb, men hoveddøren var låst. Bagved var der også låst, så vi var nødt til at ringe på. Styrmanden havde luret os. Han stod der oppe på trappen, og jeg kom ind først. Ved du hvad man får, når vi kommer for sent her? spurgte han. Nej, sagde jeg. Så fik jeg en på lampen, så jeg gik lige i brædderne og så til køjs med jer. Han var sadist. I havnen i Svendborg lå et gammelt skib med to master, som hed Arken. Vi skulle klatre over vanten og kravle op over godset. En af drengene turde ikke, så trak styrmanden en sejlmagernål op af lommen og klatrede efter drengen og stak ham i røven. Han skreg, så man kunne høre det over hele Svendborg.

Franskbygget Skonnert "Arken". Her kunne eleverne boltre sig.

En dag styrmanden kom ned igen, stod der 4 granvoksne Svendborgfiskere. Det prøver du lige en gang til, sagde de, så skal vi sateneme nok sørge for dig. Han blev noget slukøret.

Da jeg fyldte 15 og havde fået min søfartsbog dog jeg afsted til staden. Jeg drønedede rundt i København hver morgen med sporvogn og søgte hyre. Jeg boede hos min søster Esther og hendes mand Christian, som arbejdede i lufthavnen, hvor han var flymekaniker. Da jeg kom ind på Dansk/Fransk´ rederikontor var jeg ikke så lidt benøvet. Der var tykke tæpper, og man gik

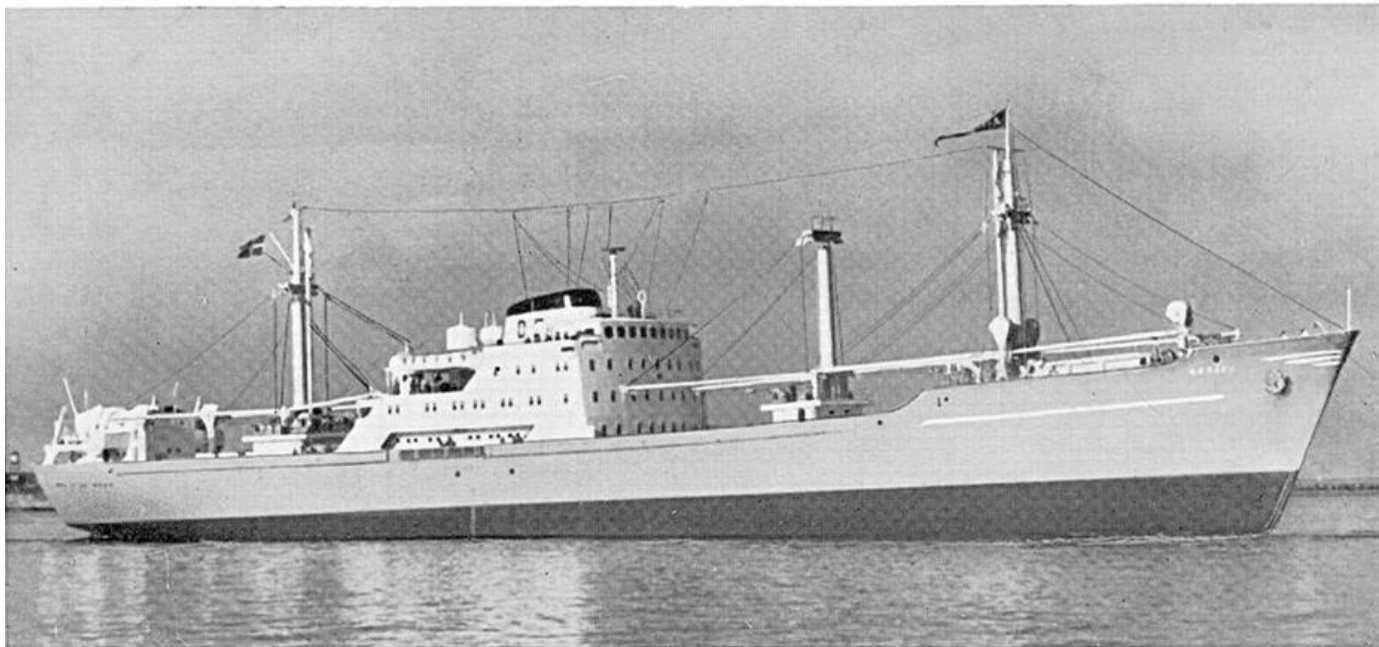
ned af tre trappetrin, og der var masser af billeder af deres mange skibe på væggen. Min kontakt var en sød dame i receptionen, og en dag sagde hun endelig til mig, ved du hvad Verner, jeg har en hyre til dig i dag! Og glad blev jeg. Jeg skulle møde på Hovedbanegården under Uret. Det var en søndag, så jeg skulle selv rejse til Hamborg. Jeg var kun 15 år, havde min lille skoletaske med papirerne og penge til rejsen og billetter. Jeg sad så i en kupé på vej til Tyskland. En gruppe tyskere kom, og jog mig ud på gangen. Det var deres kupe, sagde de. Konduktøren kom og spurgte, hvor jeg sad? jo, jeg har plads der, men de smed mig ud!! Så smed han hele flokken ud, de sad forkert. Uheldigvis tog de min taske med, så jeg måtte finde dem og fik den heldigvis igen.

I Hamborg var det søndag, og alt var lukket. Jeg havde dog adressen, hvor jeg skulle påmønstre og prægede en taxa. Jeg blev sat af ved floden og fik at vide, at jeg skulle med "drei stop". Den lille færge kom netop sejlede ind, og chaufføren sagde, så spring da mand!! Havde han ikke grebet mig i nakken, var jeg røget i Elben. Jeg sejlede med "Drei Stop", og blev jeg sat i land langt uden for Hamborg. Så langt øjet rakte, var der kun mose og krat, men langt, langt borte så jeg en lade. Der var det. Køjesækken skiftede skuldre mange gange, inden jeg nåede derud, og der kunne jeg til min lettelse se Dannebrog. Da jeg kom nærmere, så jeg, at der stod "Afrika" København. Tro mig, jeg spærrede øjnene op! Det var et stort, stort skib. Jeg kendte jo kun fiskerbådene og småskibene hjemme i Aarø Sund. Oppe på skibet var der en som råbte, Hallo! Der stod en mand med en fin hvid uniform og "Wienerbrød". Han kaldte mig op. Det var kaptajn Messmann, som kom fra Kolding. Davs, sagde han, davs, sagde jeg, jeg er den nye dæksdreng! Sig mig engang, sagde han, er du rejst helt alene herved fra København endda på en søndag. Ja! Så er du godt nok en stor dreng, sagde han. Kom med, så skal jeg vise dig til rette.

Det var et skib med en 45-mands besætning. Nu startede langfartslivet, og det gav ikke så få lussinger. Der var en matros, som hed Henrik, som sagde, at jeg skulle hente øl til ham. Når de skrev deres boner, kunne de få 3 øl hver dag. Han havde ingen boner skrevet. Men jeg tog dem, og gav dem til hovmesteren. Uden underskrift får du ingen øl. "Dæks" få så hentet de øl, sagde matrosen. Hvis du ikke har underskrevet dine boner, kan du ikke få øl. Hvis jeg siger, du skal hente øl, så skal du hente øl og så fik jeg en på kassen. Han var et rigtigt dumt svin.

Kl. 7 om morgenen skulle vi tørne ud. Der var 16 mand i vores messe, som skulle have kaffe, og i den anden messe som lå meget længere væk, sad 4 mand bl.a. fyrbøderne/motormændene. Al maden blev hentet midtskibs

i kabyssen, og her regerede kokken. Kl. 8 skulle de have frokost. Afsted igen og hente spejlæg og alverdens ting. Kl. 10 skulle de igen have en kop kaffe. Så var der middagsmad, eftermiddagskaffe og aftensmad. Jeg skulle dække bord og sørge for de 16 mand, og det var lørdag og søndag og hele tiden, hver evige eneste dag hele året. Det var så som så med eventyret. Alligevel kunne jeg godt lide at sejle med "Afrika".

M.S. AFRIKA

Built 1958

Dansk/fransk 'skibe kom kun til Hamborg, de kom aldrig til Danmark. Så sejlede vi på alle kystbyerne. Hamborg, Rotterdam og Antwerpen, Spanien, Cardiz og Portugal, Daka i Afrika over Canarie-øerne. På Cap Verde øerne producerede de salt, som blev lastet med bom. Derfra til Vestafrika og Belgisk Congo til Boma og Martadi, og hjemad havde vi kun logs (tømmer) med. Vi var fuldt lastet med dækslast. Tømmeret stod så højt, at vi måtte spænde det op med wirer. Den sidste havn var Port Noir og jeg spurgte, hvor langt er der til Hamborg? Vi er der om 16 døgn, og så lang tid havde jeg aldrig før været til havs.

I Boma gik vi i land, og der sad en mand, som solgte forskelligt. Bl.a. en lille abekat, som jeg blev meget glad for. Jeg købte den for et karton cigaretter, som dengang kostede 8 kr. Nu var jeg ejer af en abekat. Den blev ombord hos mig meget længe. Den var en slags marekat med en lang fin hale. Den var utrolig sød, og sad på min skulder. Da vi så sejlede igen, kiggede den rundt og blev bange og skreg og sprang helt op i masten, helt op i toppen. Så sad den der og hylede og peb. Vi stod alle og fulgte den, og bådsmanden sagde til mig, Nå, dæks, nu ved du nok, hvor du skal hen! Så måtte jeg til tops, og på vejen ned klamrede den sig til min hals. Jeg

var nødt til at løsne den lidt, og var bange for om den ville stikke til tops igen. Det skete heldigvis ikke.

Det hændte, at den fik besærker gang og sprang rundt i lukafet som en tosse. Mine Camel cigaretter pillede den al tobak ud af, så det lå over det hele. Det gav skæld ud, og den så noget brødebetyngt ud. Når vi skulle sove om aftenen, lå den og kløede mig i øret. Læg dig nu til at sove!! Sagde jeg. Når den sad på min skulder, skulle andre ikke røre den, så bed den. En aften jeg vaskede op, drejede jeg mig hurtigt, og den røg ned i sæbevandet. Så skyllede jeg den under den lunkne hane. Der er ikke meget abe tilbage, når sådan en bliver våd, det er pels det hele. Den spiste alt. Der var jo altid lidt rester, eller kokken lagde lidt gulerod eller banan til den. Da jeg så skulle afmønstre, fik jeg at vide, at den skulle i karantæne. Det viste sig senere, at det skulle den egentlig ikke, men det vidste jeg ikke dengang. Så solgte jeg den til en dyrehandler i Hamborg og fik 60 DM for den. Dyrehandleren smed den ind i et bur til 2 andre aber, som fik nogle gevaldige tæsk af min abe. Da jeg gik ud ad dyrehandlerens dør, skreg den som besat, jeg havde det rigtigt dårlig over den historie.

Vi havde også passager med. Det var mest læger og sygeplejersker, som skulle arbejde i Martadi. Deres forplejning bestod bl.a. af øl, 50 stk., i en kasse. Dæks, du kan jo samle flasker, sagde hovmesteren, og sælge dem, når vi kommer i land. Jeg brugte tonnage-lugen henne agter til flaskerne, og så ville jeg sælge det hele, når vi kommer til Antwerpen. Min hyre var 250 kr. om måneden, og selvfølgelig gratis kost og logi. Jeg kunne tjene 250 kr. ved at samle flasker på en rejse, så det svarer til en månedshyre. Da vi nåede Antwerpen, bad jeg så hovmesteren købe mine flasker. Desværre sagde hovmesteren, de vil ikke mere have dem i Antwerpen. Du skal ikke tage røven på mig lille ven, tænkte jeg. Så gik jeg op til 1. styrmanden og sagde, ved du hvad, jeg har for 250 kr. flasker! Hovmesteren siger, at i Antwerpen vil de ikke have dem mere. 1. styrmand kigger lidt finurligt og sagde, vil du have dem i engelske pund eller DM? Jeg fik pengene og besked om at sige til hovmesteren, du skal ikke tænke på flaskerne mere, dem har 1. styrmanden købt. Styrmanden bad så bådsmændene sætte kasserne op på dækket, og styrmanden solgte så flaskerne og fik pengene. Hovmesteren blev helt stille, han troede lige, at han skulle tage røven på mig. Han var lusket og nærig. Heldigvis kom jeg godt ud af det med 1. styrmanden.

Alligevel, syntes jeg, at vi havde det godt ombord. Til jul fik vi store fade med gås og andet julemad. Indre Mission strikkede til søfolk, så det gav både handsker og sokker til jul.

Hans Hedtoft gik ned i 1959 og vi havde en jungmand ombord på "Afrika". Han havde gennem Sømændenes Forbund søgt hyre på Hans Hedtoft, men fik ikke hyren. Det var godt, du ikke kom med den skude kammerat, sagde jeg, og så græd han. Ønsket om at komme med "Hans Hedtoft" havde været stort. Vi var enige om, at det var nok ikke så skidt endda.

Jeg sejlede med Dansk/Fransk i 58/59 med "Afrika", "Congo", og "Belgien" og "Majumbo".

Mine forældre blev ældre og flyttede og boede en periode i lejligheden på første sal ved naboen, Færgevej 101, med udsigt over vandet. Annekset var fugtigt og koldt. Senere fik jeg hyre med "Charlotte Priva," hvor vi sejlede fra Sønderborg til Kolding. Skal du hilse på din gamle mor i dag Verner? Vi skal jo til Kolding, spurgte skipperen. Ja, sagde jeg, og så smuttede vi igennem Aarøsund, hvor jeg for det meste havde vagten gennem sundet. Nu går du lige ud og kipper med flaget Verner, så tuder jeg i hornet. Min mor stod så og viftede og vinkede med et viskestykke. Vi skulle hente dyr til Hamborg, og det var med privat-eksporthørernes Priva skibstransport. Skipperen hed Peter Hansen og kom fra Egernsund. Vi sejlede kun med køer. Peter tudede allerede i hornet, når han sejlede forbi "æ unnerstann" (bunkeren), så min mor kunne nå at vinke.

I 1962 sejlede vi på Middelhavet og blev kaldt hjem, hvor vi skulle ligge ved Nordkajen i Kolding. Skibet skulle bygges om, med højere gelændere. Vi skulle til Australien! Australien sagde vi alle!! Så afmønstrede hele banden undtagen mig. Jeg tænkte, det kan da være fint at komme med til Australien.

Ikke alle kender til søfart. En sømand jeg sejlede med, som også hed Verner, fortalte sin bedstemor, at han skulle til Australien. Australien! sagde bedstemor, så sejler I vel kun, når det er lyst!! Vi sejler selvfølgelig også, når det er mørkt, sagde min ven Verner. Nu skal du tie stille, sagde bedstemor, og gav ham en lussing, jeg gider ikke høre på dine løgnehistorier, for I kan jo ikke se noget, når det er mørkt.

Fra værftet i Kiel til Port Darwin i Australien var vi undervejs i 56 døgn med det lille skib. Vi lagde til ved Ceuta og Port Said, igennem Suez til

M/S Saima Dan

Rødehavet til Aden. Derfra til Sri Lanka og derfra til Port Darwin. Når vi mødtes ved skiftevag, var den daglige samtale, Nå goddaw Kedde, er du her ombord? Dengang var der ikke telefon og facetime som nu. Dengang skrev vi breve. Det krævede blot mulighed for at sende og modtage i havnene. Vi drømte altid om post, når vi kom i havn. Min kone Kaja skrev breve til mig. Jeg lærte hende at kende i Aarøsund. Hun kommer fra Aarø.

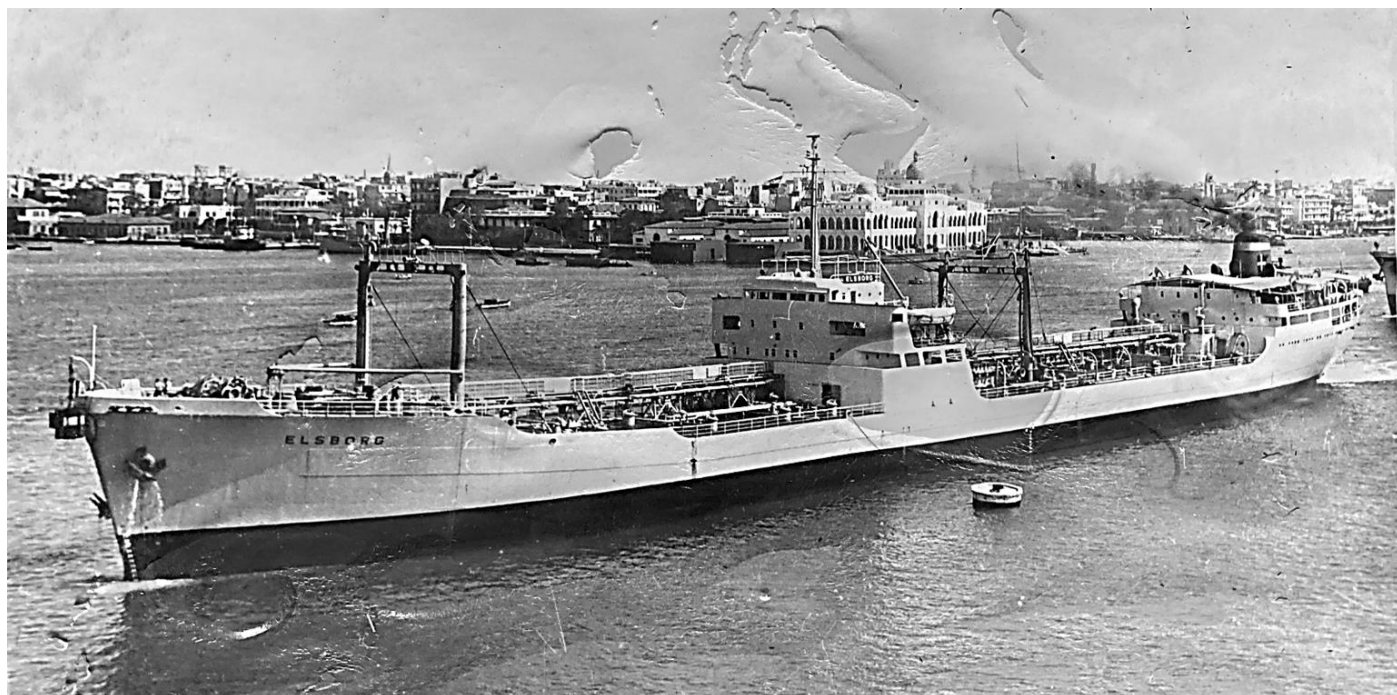
Så skulle vi sejle med dyr, da vi kom til Australien. Ved hver sejlads havde vi dyr ombord i 6 dage. Det hændte, at nogle døde, så røg de i vandet. Køerne var vilde, så vi kunne ikke gå ind til dem, de røg på dig for et godt ord. Så fik jeg øje på en lille kalv, fik fat i et ben og trak ham ud. Den blev reddet, og den troede, at jeg var dens mor. Den fulgte mig som en hund. Når vi gik i land i Kern, kaldte de andre på den "Kalle", "Kalle". Men jeg sagde, du bliver her, og hvis jeg gik på værtshus, og fik vi nogle bajere, lagde Kalle lagde sig ned og ventede. En dag jeg smurte med møjje og gik til 10-kaffe, glemte jeg at lægge låg på dåsen. Da jeg kom tilbage, var kalven helt rød om snuden, den havde drukket af mønjen og blev forgiftet. Den fik det rigtig skidt. Vi havde allesammen rifler, dog skulle man specielt anmode om en pistol. Det gjorde jeg og skød den. Da græd jeg, det gjorde vi alle. Ombord kunne de ikke forstå, at vi skulle købe så meget pulverfløde. Vi blandede det med vand og gav det til "Kalle". Kalle var en oplevelse for os alle ombord. Især morede folk sig, da jeg gav den "pusser" på, så den ikke slog knæene i stykker, og gav den en styrmandkasket på hovedet og en stor rød sløjfe omkring halsen.

Da alle afmønstrede i Kolding kom Christian Jørgensen ombord, så boede vi 2 i et lukaf. Christian og Franz Jørgensen kom fra Sdr. Vilstrup, de var brødre. Jeg sejlede med "Saima Dan" et års tid. Det var et dejligt skib. Lauritzen var et godt rederi.

I "Elsborg" sejlede jeg sammen med min barndomsven fra Aarøsund Peter Davidsen. Han gik i land i Amerika i New York. En af de andre matroser lokkede ham med i land, og jeg kunne fornemme, at han var ikke mange

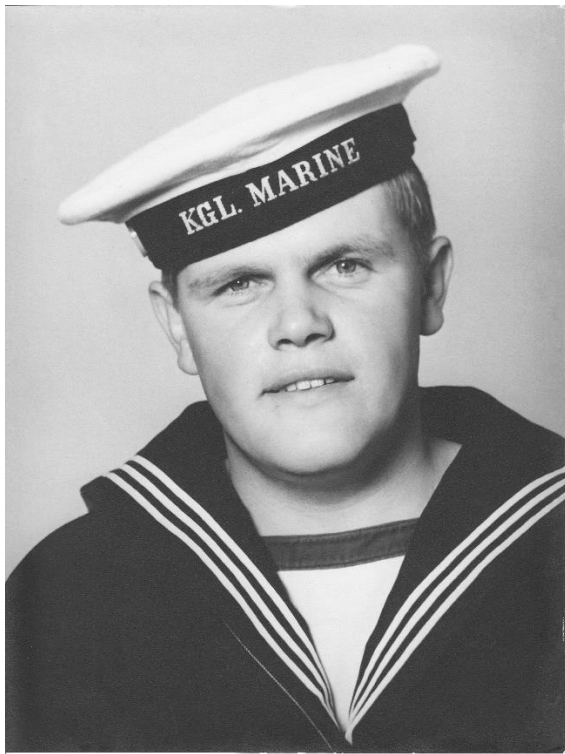
sure sild værd, da han gik ned at gangvejen. Men vi lavede en aftale om, at vi skulle dele en kasse øl, når han kom hjem. Han blev gift med en nordmand i New York,

hvor de adopterede nogle børn. Da de senere kom på besøg i Starup, kom de i et kæmpestort dollargrin. Han sejlede frem og tilbage på den amerikanske kyst, og kom senere til Norge, hvor han arbejdede i den norske olieindustri.

Et af de sidste skibe jeg sejlede med var "DK Hansen" – en tankbåd. Jeg sejlede også med ØK til Malakka, Forindien og Bagindien. Jeg har sejlet hele jorden rundt, det er snart ikke det land, jeg ikke har besøgt. Dengang kom man ikke hjem efter tre uger. Da vi sejlede på Australien skulle vi være der i to år.

Jeg blev taget til marinesoldat og lå først i Auderød i 8 uger. Vi var 100 mand i hvert kompagni, og der var 10 kompagnier. Jeg var i 4. kompagni. Jeres far og mor skal I ikke tænke på, sagde officeren, det skal vi nok sørge for. Så siger jeg da så mange tak, sagde jeg, så blev han sur på mig. Jeg havde mulighed for at komme til Grønland med afslog, hvor vil du så hen blev jeg spurgt? Vesten for Storebælt, sagde jeg, og så endte jeg på marinestation Langeland. Der blev jeg O-rums Mand, og det var godt nok. Alle skibe, som kom fra Gedser, skulle vi følge på radar, og der var et stort plotterbord, vi skulle holde øje med. Jeg sad der under jorden et helt år. Nu er det museum. Da jeg skulle til Auderød kørte jeg på motorcykel og kom to timer for sent.

Marinesoldat Verner Harsdorf

Det blev indberettet, og jeg blev sendt til chefen. Undskyld jeg kom for sent, sagde jeg. Han kiggede på mig. Skiddet gik i stykker, og jeg nåede ikke færgen. Havde det kun været os to, sagde chefen, havde du ikke fået nogen straf, men jeg blive nødt til at give dig lidt. Fra kompagniet og over i kantinen måtte jeg ikke gå 2 aftener, så fik jeg nogen af de andre til at tage en kop kaffe med til mig. Det var billigt sluppet.

Da jeg gik i land, manglede de en mand i Bredgade i Haderslev. Åmands Vinhandel og Sydjysk Kafferisteri. Der blev jeg bl.a. kafferister i 4 år. Vi brændte 90 kilo kaffe

ad gangen. Det giver altid lidt sommerfugle i maven at riste kaffe. Kaffen lå i et rør, så der skulle holdes øje med brændingen, ellers blev bøunnerne ødelagt. Om torsdagen var der landtur vesterud ad Arrild og Rømø osv. Den lille bil var proppet med kaffe og vin og spiritus til købmænd og restauranter. Jeg led ikke af den store kærlighed til den arbejdsplads.

Jeg blev senere i 1977 opfordret til at søge job på toldkammeret i Haderslev. Da jeg sejlede med "Saima Dan" skrev jeg heldigvis hjem efter mine soldaterpapirer. Soldaterpapirerne og anbefalingen fra

sømandsskolen i Svendborg, samt mine sejladspapirer skulle de se. Der var prøvetid på et år. Om der var noget, jeg ville spørge om? Ja, hvad er lønnen? Og der er vel ikke noget med, at man et ude af klappen efter 3 måneder, for så var jeg ikke interesseret? Nej, hvis vi bliver enige, havde jeg fået mig en livstidsstilling. Jeg fik jobbet, de synes, jeg havde

Charlotte Priva" ved Sønderborg slot

potentiale. Man må aldrig begynde nyt om mandagen og slet ikke den 13. i måneden. Jeg gjorde dog begge dele, og var der i 26 år. Jeg havde det godt, havde min faste patruljevogn, hentede post om

morgenen, gik med intern post, og al udgående post kom på mit kontor, hvor jeg frankerede, og bragte det videre til posthuset. Min bror Willy var

også ved toldvæsenet. Han var tolder i Kruså og boede i Padborg. Han var meget pertentlig med sin bil og hus og alting. De andre toldere morede sig, for når Willy kom på cykel, så vidste de, at det ville blive regnvejr.

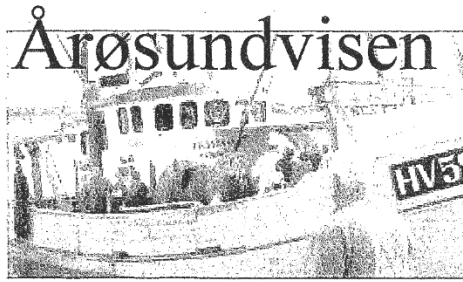
Jeg har fisket hele mit liv. Min første jolle var en tyskerjolle, en egejolle, som jeg købte af en tolder i Sønderborg, som jeg kendte fra "Charlotte Privat." Så kan du komme og hente den, sagde han. Nej sagde jeg, den kan du slæbe op til Aarøsund med toldkrydseren. Jamen jeg må ikke gå ind i havnen? Det gør du bare, sagde jeg, så snakker jeg med Otto og Albert, så tager de imod, og det gjorde de. Så var jeg fritidsfisker. Nå Otto, sagde jeg, hvor fanden skal jeg sætte mine garn, så jeg kan fange nogle rødspætter? Ude i vandet, sagde Otto.

Det var dog så heldigt, at jeg på den første tur havde den gamle lods Iver Thomsen med. Jeg havde en lille 4 HKs påhængsmotor, og så sejlede vi rundt om Aarø. Nu tager vi lige bestik af Bogø og ind til skoven, sagde Iver, og så smed vi begge nogle garn. Og der var masser af rødspætter. Tak skal du have, sagde jeg, her er en madpakke og en øl. Hvad søren, skal vi også have madpakke? Ja, lodsens får altid forplejning om bord. Vi sejlede så hjem igen. En anden dag vendte jeg tilbage dertil, da måtte vi fiske med 5 garn. Her hev jeg 132 fine rødspætter ombord. Som altid stod de andre fiskere og kiggede. Nøøøj satan i'et!! Hvor fanden Verner har du fanget dem henne? spurgte Otto. Ude i vandet Otto, sagde jeg. Jeg fisker stadigvæk. Sidste gang jeg var afsted, fangede jeg 3 rødspætter, 3 skrubber og 1 slethvar.

Verner og Kaja bor i et lille paradis i Starup, hvor tilknytningen til havet er tydeligt. På huset er der fine dekorationer med måger, og i haven har Verner en lille "sommerbolig", hvor han i fred og ro kan tage sig en lur. Her er væggene prydet af fotos af "Verners skibe", som sejlede verdenshavene tynde. Vi er ikke i tvivl om, at Verner er en stor dyreven. De røde høns styrter hen til os og springer op på en platform. så klemmer Verner dem lidt og stryger dem over fjerene. En lille ægproduktion er også i gang, og undertegnede kom hjem med en bakke frisklagte æg efter en fortælling om barndom, sejlads på de 7 og om kedelige og mest rare mennesker, som Verner har mødt på sin vej gennem livet.

Verner blev døbt lodsfisken, da han krydsede ækvator.

Composer:
Bente Ibenfeldt
1985

♩ = 112

Piano

C G7 C C7 F F#° C/G E7/G# Am Eb13

Når du går på en strand ud til Lil - le - bælt's vand hvor din hud får så
Den - ne by har en havn, Å - rø - sund er dens navn, og hver års - tid er
Du kan nemt kom `i land o - ver sejl - ren - dens vand. Å - rø lig - ger i

7 D7 Dm7 G7 G7 C G7 C C7 F F#°

køn en ku - lør, kan du fin - de en by, som en skov gi - ver
her me - get skøn - Ski - be sej - ler der - til, og hvis skæb nen så
Lil - le - bælt's favn. Med "æ færg" er du frem", og den sej - ler dig

13 C/G Fm Em7 A7b9 D7 G7 C F/C C C

ly, og du kom - mer i dej - ligt hu - mør. Å - rø - sund,
vil, tje - ner fi - sker - ne og - så en løn. Å - rø - sund,
hjem. Den ska `nok bring` dig sik - kert i havn. Å - rø - sund,

20 E7/G# Am Fm Em7 A7b9 D7 G7 C F/C C

Å - rø - sund, kan man tæn - ke sig skøn - ne - re fund.
Å - rø - sund, kan man tæn - ke sig skøn - ne - re fund.
Å - rø - sund, kan man tæn - ke sig skøn - ne - re fund.

1. Når du går på en strand
ud til Lillebælts vand
hvor din hud får så køn en ku-lør,
kan du finde en by,
som en skov giver ly,
og du kommer i dejligt humør.
Årøsund, Årøsund,
kan man tænke sig skønnere fund.

2. Denne by har en havn,
Årøsund er dens navn,
og hver årstid er her meget skøn.
Skibe sejler dertil -
og hvis skæbnen så vil,
tjener fiskerne også en løn.
Årøsund, Årøsund,
kan man tænke sig skønnere fund.

3. Du kan nemt kom` i land,
over sejlrendens vand,
Årø ligger i Lillebælts favn.
Med "æ færg" er du frem,
og den sejler dig hjem,
den ska` nok bring` dig sikkert i havn.
Årøsund, Årøsund,
kan man tænke sig skønnere fund.

Da F-16 flyene kom til Skrydstrup i 1983 kom Margrit Benecke i sin egenskab af journalist med en tur i luften, hvor hun forevige de stranden i Aarøsund.

Se bagsiden

